

Research Paper

Narrative Approaches for Systematic Investigation and Evidence Combination Following the Social Identification Related to Contextualist Architecture (Case Study: Kalaleh City)

Mohamadhosein Abedi^{*1} , Soheila Ghanbari Asl²

¹ Assistant professor, Department of Architecture, Damghan Branch, Islamic Azad University, Damghan, Iran, Email: abedi.mohamadhosein@gmail.com

² M.A. student of Architecture, Gonbad Qaboos Shams Higher Education Institute, Golestan, Iran, Email: soheilanote@ymail.com

10.22080/SSI.2023.26253.2142

Received:

October 13, 2023

Accepted:

January 20, 2024

Available online:

February 28, 2024

Keywords:

social identification,
contextualism,
architectural planning,
role of social capital.

Abstract

Objectives: Paying attention to the future of urban society and its changes is considered a basic necessity in the management system, and a proper understanding of the future will improve managers' capabilities in maintaining social identity. The efficiency of art organizations at the level of urban society is ambiguous due to the lack of clarity of the policies of managers and their neglect of the role of social capital. Due to the orientation of the recent views of contextualism towards cultural-social discourses, this research seeks to better understand the potentials and limitations of the artistic community by focusing on the architectural planning for the urban society of Kalaleh. Methods: The present study focuses on the necessity of professional interaction of art managers with native artists to achieve social sustainability. This qualitative research used discourse-style interviews with art managers and an empathy-based questionnaire written by Kalaleh artists, as well as the critical discourse analysis method, to answer two questions: what are the characteristics of a successful art complex, and what can hinder its dynamics? The method of critical discourse analysis was considered a desirable approach for drawing the landscape of native art and redefining the perceptions and expectations of two groups of artists and managers in art organizations. Results: Issues such as prioritizing the most vulnerable artists, ensuring the equal representation of all cultural groups in the programming process, and recognizing the significant and unwanted effects of the context, including exclusive political-economic activities, are raised in the conclusion of this study. Conclusion: By highlighting the distinctive effects of socio-local institutions, i.e., the community's social capital, the professional interaction between managers and native artists creates a more comprehensive artistic experience for both sides, which supports sustainability and future success.

*Corresponding Author: Mohamadhosein Abedi

Address: Assistant professor, Department of Architecture, Damghan Branch, Islamic Azad University, Damghan, Iran.

Email: abedi.mohamadhosein@gmail.com

2538-3612 © The Author(s)

This is an open access article under the CC BY-NC-ND/4.0/ License

(<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>).

Extended Abstract

1- Introduction

The social identification process is sensitive to cultural-social changes in the context instead of exerting a continuous influence on individuals. In addition, today, organizational changes and the continuous emergence of social problems are becoming the most important concerns of decision-makers and managers, specifically managers of art organizations. Ignoring the process of redefining the role of managers following these changes and social problems creates the ambiguity of the role of people and the lack of transparency of the organization's goals. It is believed that by strengthening the social components of identity, managers will show less opportunistic and monopolistic behaviors and, on the contrary, have more cooperation and interaction.

The existence of wide cultural spaces temporarily provides creative possibilities to promote social identity by erasing the social hierarchy and social distance between the audience and artists. The central understanding of the importance of native art in formulating criteria helps architects and planners to best meet the need for social identity in contemporary architecture. Accordingly, it is necessary to lead the artistic community to play a role in adopting favorable and satisfactory management policies and how to implement them in the social context.

2- Methods

A qualitative method was used to understand and improve the relationship between native artists and managers of art organizations in the city of Kalaleh. This qualitative study collected data based on interviews with art managers and

empathy-based stories written by Kalaleh artists as possible members of the art complex. Semi-structured thematic interviews recorded with art managers included two questions about the future: the most difficult obstacles the art complex may face and the conditions and characteristics that could make a good future for the complex. During the interview, numerous pieces of evidence of artistic events held in Kalaleh city were mentioned to examine a wide range of historical, attitudinal, and behavioral issues. This method is suitable when the researcher seeks to find new perspectives, invent propositions and arguments, and verbally express tacit knowledge.

3- Results

Empathy-based stories combined with discourse analysis revealed new insights into the issues of success and failure of events in a supposed art complex. The impact of the researcher in the data collection phase was naturally greater in face-to-face interviews than in empathy-based stories. The validity of the findings was increased by the fact that the artists, with a different data collection method, pointed to the same issues as the managers, even if their points of emphasis were different. In general, regarding the manifestations of social identity in the city of Kalaleh, several discourses were identified, and in the same way, different voices were heard.

By rejecting the inequality of social positions, the participants emphasized their role in brokerage and mediation. Most managers also considered other institutional partnerships, including partnerships with the private sector, to diversify political interests and financing methods. The managers of the art field considered the social identity to be

strongly involved in the programming of the complex and considered the native artists to be physically present. In empathy-based stories, artists considered social identity to be multifaceted and linked it directly to different dimensions of the artistic space. Among the artists' representations, there was a focus on the concept of social identity, pointing to the importance of "professional interaction" with colleagues and the opportunity to meet new people.

As it was analyzed, the amount of use of the desired components among native artists is more than that of art managers. However, the important issue is the way and purpose of using these components, which are different based on the ideology and policies supported by the parties.

4- Discussion and Conclusion

It can be stated that taking advantage of the power of social capital will significantly reduce the problems of the artistic community. However, the findings of this research show that this is strongly influenced by the quality of the architectural planning of the art complex, which indicates the community's motivation to adopt the values and functions of the complex. Based on this, it is better for non-governmental organizations to play a role officially in the executive processes during the programming of the art complex because these socio-local institutions' major financial problems revolve around the government's lack of financial support. This organizational cooperation has improved the ambiguity of the role of native artists in the programming process and minimizes the problem of lack of financial resources.

Therefore, to expand their cultural-artistic activities and help preserve and

spread native arts, non-governmental organizations need to delegate the powers of executive plans from artistic organizations. This is while the government and trustee organizations - following the monopolistic tendency - while developing the limits of their authority from the official aspect, do not want to hand over activities to socio-local institutions.

In this regard, contextualism and attention to the context in architecture and urban planning are very important due to the impact on the cultural and social aspects of cities and, as a result, the production of social capital. The interest in native values and local attachments is a fact that still emphasizes the importance of preserving the differences and unique characteristics of each culture. Therefore, the balance between architecture and the physical, historical, and cultural-social context can be an effective and strengthening factor for both the complex itself and the context.

Funding

There is no funding support.

Authors' contribution

This article is extracted from the master's thesis of Soheila Ghanbari Asl, entitled "Designing an Art Complex with Contextualist Approach in Association with Social Identification in Kalaleh City" which is conducted under the supervision of Dr. Mohamadhosein Abedi (Corresponding Author) at the architecture faculty of Gonbad Qaboos Shams higher education institute.

Conflict of Interest

The authors declared no conflict of interest.

علمی پژوهشی

رویکردهای روایی جهت بررسی نظام‌مند و ترکیب شواهد در پی هویت‌بخشی اجتماعی وابسته به معماری زمینه‌گرا (مطالعه موردی: شهر کلاله)

محمدحسین عابدی^۱ ID*، سهیلا قنبری اصل^۲ ID

^۱ استادیار، گروه معماری، واحد دامغان، دانشگاه آزاد اسلامی، دامغان، ایران، ایمیل: abedi.mohamadhosein@gmail.com
^۲ دانشجوی کارشناسی ارشد معماری، موسسه آموزش عالی شمس، گنبد قابوس، ایران، ایمیل: soheilanote@gmail.com

doi 10.22080/SSI.2023.26253.2142

چکیده

اهداف: توجه به آینده یک جامعه شهری و تغییرات روزافزون آن ضرورتی اساسی در سیستم مدیریت محسوب می‌شود و شناخت مناسب آینده، توانمندی‌های مدیران را در مسیر حفظ هویت اجتماعی ارتقا خواهد داد. کارآمدی سازمان‌های هنری در سطح جامعه شهری به دلیل عدم وضوح سیاست‌های مدیران این حوزه و غفلت آنان از نقش سرمایه اجتماعی، دارای ابهام است. به واسطه جهت‌گیری دیدگاه‌های اخیر زمینه‌گرایی به سمت گفتمان‌های فرهنگی- اجتماعی، پژوهشگر با تمرکز بر برنامه‌دهی معماری مجموعه‌ای هنری برای جامعه شهری کلاله، به دنبال درک بهتر پتانسیل‌ها و محدودیت‌های جامعه هنری است. روش مطالعه: آن چه این مقاله از روند برنامه‌دهی در نظر دارد، لزوم تعامل حرفه‌ای مدیران حوزه هنر با هنرمندان بومی به عنوان عاملی در راستای تحقق پایداری اجتماعی شهر است. این مطالعه کیفی به کمک دو سبک گفتمانی مصاحبه با مدیران هنری و پرسش‌نامه همدلی نوشته شده توسط هنرمندان شهر کلاله و همچنین استفاده از روش تحلیل گفتمان انتقادی برای پاسخ به دو سؤال به تجزیه و تحلیل می‌پردازد: ویژگی‌های یک مجموعه هنری موفق چیست و چه چیزی می‌تواند مانع پویایی آن شود؟ روش تحلیل گفتمان انتقادی، به عنوان رویکردی مطلوب برای ترسیم چشم‌انداز هنر بومی و بازتعریف ادراکات و انتظارات دو گروه هنرمندان و مدیران در سازمان‌های هنری مورد توجه قرار گرفته است. یافته‌ها: در نتیجه‌گیری مقاله موضوعاتی چون اولویت‌بندی آسیب‌پذیرترین هنرمندان، اطمینان از نمایندگی برابر همه گروه‌های فرهنگی در روند برنامه‌دهی و شناخت اثرات قابل توجه و ناخواسته زمینه، از جمله فعالیت‌های انحصاری سیاسی- اقتصادی مطرح می‌گردد. نتیجه‌گیری: تعامل حرفه‌ای بین مدیران و هنرمندان بومی به واسطه برجسته‌سازی اثرات متمایز نهادهای اجتماعی- محلی، یعنی سرمایه اجتماعی جامعه، تجربه هنری جامع‌تری برای هر دو طرف ایجاد می‌کند که از پایداری و موفقیت آینده پشتیبانی می‌کند.

تاریخ دریافت:

۲۱ مهر ۱۴۰۲

تاریخ پذیرش:

۳۰ دی ۱۴۰۲

تاریخ انتشار:

۹ اسفند ۱۴۰۲

کلیدواژه‌ها:

هویت‌بخشی اجتماعی؛
زمینه‌گرایی؛ برنامه‌دهی
معماری؛ نقش سرمایه
اجتماعی.

* نویسنده مسئول: محمدحسین عابدی

آدرس: استادیار، گروه معماری، واحد دامغان، دانشگاه آزاد اسلامی، دامغان، ایران.

ایمیل: abedi.mohamadhosein@gmail.com

نویسنده(گان) © 2538-3612

این مقاله با دسترسی آزاد تحت مجوز بین المللی کربنو کامنز از نوع نسبت‌دادن-غیرتجاری-بدون انشقاق ۴/۰ است.

۱ مقدمه و بیان مسأله

محیطی جامعه شهری در این روند، باید تحلیل دقیقی از ادراکات و انتظارات آنان صورت بگیرد. در این پژوهش نیز، ضمن تمرکز بر وضعیت جامعه هنری به عنوان گروهی اثرگذار بر جامعه شهری و سطح انتظارات آنان، نیاز است که به ارتباط زمینه اجتماعی و مؤلفه هویت با معماری پرداخته شود.

امروزه تغییرات سازمانی و ظهور پیاپی مشکلات اجتماعی در حال تبدیل شدن به مهم‌ترین دغدغه تصمیم‌گیران و مدیران و به طور خاص، مدیران سازمان‌های هنری است. نادیده گرفتن فرآیند بازتعریف نقش مدیران به دنبال این تغییرات و مشکلات اجتماعی، ابهام نقش افراد و نیز عدم شفافیت اهداف سازمان را پدید می‌آورد. ابهام نقش زمانی افزایش می‌یابد که در تعاملات سازمان با عوامل خارجی بر سر مسائل مربوط به تبادل منابع یا تصمیم‌گیری مشترک درگیری پیش آید (راجرز^۳ و مالنر^۴، ۱۹۷۶: ۶۰۱). اعتقاد محققان بر این است که مدیران به واسطه تقویت مؤلفه‌های اجتماعی هویت، رفتارهای فرصت‌طلبانه و انحصارگرایانه کمتری از خود بروز داده و در مقابل، همکاری و تعامل بیشتری داشته باشند (هوی^۵ و همکاران، ۲۰۱۸). همچنین در نتیجه فشار تغییرات اجتماعی تحت تأثیر توسعه فناوری و اقتصاد، عناصر متعددی از میراث فرهنگی در معرض مخاطراتی از جمله تغییر شکل، تخریب و نابودی قرار دارند. ریشه این مسائل اغلب ناشی از ضعف روابط بین فرهنگی و همچنین شکاف موجود در پیوند فعالیت‌های فرهنگی- هنری است. تغییر دادن، متعهد ساختن، منصرف کردن و یا آماده پذیرش کردن مردم برای قبول یا رد چیزی از توان همخوانی حوزه‌های فکری آغاز می‌شود. بدین ترتیب میراث فرهنگی ناملموس که تنها به میانجی‌گری سرمایه اجتماعی از نسلی به نسل دیگر منتقل می‌شود، باید به طور دائم توسط جوامع و گروه‌ها در پاسخ به محیط و نیز تعامل آن‌ها با جامعه احیا شود. در این صورت امکان هویت-

فرآیند هویت‌بخشی اجتماعی به جای اعمال تأثیر متداوم بر افراد، نسبت به تغییرات فرهنگی- اجتماعی زمینه حساس است (کاسچیت^۱ و همکاران، ۲۰۲۱). زمینه فرهنگی- اجتماعی نیز از این منظر که اشاره به معانی، ارزش‌ها، اهداف و نظام‌های نمادی مشترک دارد، بازتابی از یک آگاهی جامع و گسترده از زمینه است (استاکولز^۲، ۱۹۸۷: ۱۷-۱۵). در سیستم کنونی بسیاری از کارفرمایان و مدیران تولید به بعد واقعی فرهنگ معماری آگاه نیستند و ساختمان را اغلب یک عملیات ساختمانی محض می‌دانند و تشخیص درستی در ارزیابی یک معماری پایدار ندارند. در چنین شرایطی، برانگیختن نگرش معماران بر برنامه‌دهی مسؤولانه و مشارکت‌جویانه، نیاز به بسترسازی فرآیند پویایی دارد که معمار و زمینه، در جریان پیوسته بر هم اثر گذاشته و موجبات تحول و رشد یکدیگر را فراهم آورند. هدف از سوق دادن نگرش معماران به سمت برنامه‌دهی، تغییر انجام روش‌های تحقیق و طراحی در معماری مبتنی بر روش‌های آینده‌پژوهانه است؛ چراکه شناخت معماران از کاربرد روند برنامه‌دهی در معماری به جهت کشف یکسری اطلاعات و ایده‌ها برای حل چالش‌های طراحی در کوتاه‌مدت و بدون توجه به سازوکارهای آینده‌پژوهانه‌ی آن است. درحالی‌که برنامه‌دهی معماری اشاره به فرآیند جمع‌آوری و مدیریت اطلاعاتی دارد که در اختیار معمار قرار گرفته و طراح معمار به کمک آن داده‌ها، مناسب‌ترین تصمیمات مربوط به طراحی را اتخاذ می‌کند. از این منظر، ماهیت فرارشته‌ای فرآیند برنامه‌دهی، چگونگی عملکرد معمار را نسبت به زمینه فرهنگی، اجتماعی، اقتصادی و کالبدی وابسته می‌سازد. در روند برنامه‌دهی آینده‌پژوهانه، ضرورت پرداختن به زمینه‌گرایی در معماری بیش از هر متغیر دیگری مطرح می‌گردد؛ زیرا برای برآوردن نیازهای

⁴ Molnar

⁵ Hoi

¹ Koschate

² Stokols

³ Rogers

بیستا^۷، ۲۰۱۹). بنابراین در جوامع چندفرهنگی، برنامه‌دهی معماری یک فضای فرهنگی گسترده، تجربه متمایز و ارزشمندی را ارائه می‌دهد و سازمان‌های هنری، وظیفه آماده‌سازی بستر برای پذیرش چنین تحولاتی را بر عهده می‌گیرند. بنابراین نیاز است که به طور اثربخش، نقش این فضای فرهنگی در کاهش تنش‌ها بر سر برتری‌جویی فرهنگی و تفاهم میان گروه‌های فرهنگی- اجتماعی بررسی شود.

در تحلیل روابط فرهنگی مرتبط با مدیریت فضاهای هنری، این تعامل‌گرایی است که به عنوان عاملی اثربخش در ارائه نتیجه شناخته می‌شود؛ زیرا تعامل‌گرایان معتقدند که تفاهم فرهنگی و اجتماعی نه تنها به محو کردن تفاوت‌ها نمی‌انجامد، بلکه منجر به آرمودن توانمندی‌های هر گروه فرهنگی، آموختن و در نتیجه رشد می‌شود (روشه، ۱۳۶۷). ضرورت بررسی این مسأله از آن جهت مورد تأکید است که جامعه شهری کلاله، به طور عینی گرفتار محرومیت اجتماعی هستند و اغلب عوامل زمینه‌ساز آن را می‌شناسند. لذا هدف کلی از نگارش این مقاله ترغیب گروه‌های اجتماعی به وحدت و یکپارچگی فرهنگی نیست، بلکه هدف، جلب نظر معماران به تأکید نظری بر حفظ تنوع فرهنگی و دریافت چگونگی ارتقای هویت اجتماعی به طریق پیشبرد روند برنامه‌دهی معماری است. هم‌راستا با این شیوه از آگاهی‌بخشی، سوق دادن جامعه هنری به نقش داشتن در اتخاذ سیاست‌های مدیریتی مطلوب و رضایت بخش، و چگونگی اجرای آن‌ها به جهت احراز روش‌های بهبود کیفی در بستر اجتماعی ضرورت دارد. در نتیجه تعامل میان مدیران و هنرمندان مجموعه هنری به عنوان پله‌ای ارتباطی برای ارتقای آگاهی بین فرهنگی و انسجام اجتماعی در بستر

بخشی اجتماعی و موجبات احترام به تنوع فرهنگی و پایداری اجتماعی فراهم می‌آید. در این رابطه نیاز است تا با ترسیم تصویر درستی از آینده، بتوان در یک بازه زمانی مناسب، در مقابل این چالش‌ها واکنش‌های صحیحی را بروز داد. آینده‌نگری می‌تواند علم و هنر بررسی وضعیت یک بستر فرهنگی- اجتماعی، شناسایی نقاط قوت و ضعف، آگاهی از وضع موجود و سپس تنظیم فرهنگ و سازمان‌های هنری در مسیر اهداف مطلوب آن‌ها باشد (بدینگتون^۱، ۲۰۱۲). از دیگر کاربردهای آینده‌نگری می‌توان به ایجاد تعهد در افراد نسبت به نتایج و تضمین مسؤلیت سازمان‌های هنری در پاسخ‌گویی نسبت به موضوع و استفاده از نتایج حاصله در برنامه‌ها اشاره نمود (پاپر^۲ و همکاران، ۲۰۰۸).

به دلیل اهمیت حضور هنرمند بومی در فضای هنری، نحوه برنامه‌دهی معماری مجموعه شامل عواملی منحصربه‌فرد در حوزه هنر است. ضمن آن که بحران کوید^۳ ۱۹ روابط شخصی، نهادی و تجسم- یافته ما با فضای عمومی را در مقایسه با روش‌های قبلی، به نحوی غیر قابل تصور واژگون نمود. در این میان، برگزاری جشنواره‌ها با این که شرایطی را برای یادگیری بین فرهنگی فراهم می‌کنند، به دلیل فراموش شدن مرزهای فرهنگی، می‌توانند زمینه حذف دیگر گروه‌ها را نیز به وجود آورند (ماروتا^۴، ۲۰۰۹: ۲۷۹). اما طرح یک مجموعه هنری و برنامه‌دهی فراگیر آن، افراد را قادر می‌سازد تا در مواجهات فرهنگی با یکدیگر به درستی ارتباط برقرار کنند، بدون این که دیگری را به تصویر معکوس از خود تقلیل دهند یا نتوانند تفاوت‌ها را تشخیص دهند (سید^۵، ۲۰۰۳). یادگیری بین فرهنگی به جای اینکه در دام برچسب‌گذاری و تحریف دیگری بیفتد، جامعه را به سمت گشایش فرهنگی و کنجکاوی تشویق می‌کند و پذیرش فرهنگی نیز به عنوان بنیان اصلی تنوع فرهنگی ادراک می‌شود (هانام^۶ و

⁵ Said

⁶ Hannam

⁷ Biesta

¹ Beddington

² Popper

³ COVID-19

⁴ Marotta

اجتماعی توصیه می‌شود. به طوری که ابتکارات سیاست‌گذاری هنری در پژوهش‌های اخیر تلاش می‌کند تا اهداف اقتصادی را با توانمندسازی و توسعه جامعه برای ایجاد یک سیاست فرهنگی عادلانه‌تر پیوند دهد (موزر^۳، ۲۰۰۹). لذا در سال‌های اخیر، می‌توان شاهد احیای فرهنگ‌های بومی و ایده‌های زمینه‌گرایانه بود. اما پیرو این تدابیر، جشنواره‌ها به بسترهای غالب برای تولید، توزیع و مصرف فرهنگی تبدیل شده‌اند (ریچاردز^۴، ۲۰۱۵؛ بنت^۵ و همکاران، ۲۰۱۴). این روند توسط بنت و همکاران (۲۰۱۴) به عنوان "جشنواره‌سازی فرهنگ" تعریف شده که متفاوت با اهداف سازمان‌های هنری در تحول اجتماعی پایدار است.

افزون بر آن اگرچه مطالعات نام برده، جریان‌های تحقیقاتی را مرتبط با مدیریت هنر آشکار می‌کند، اما به نظر می‌رسد تحقیقات درباره برنامه‌دهی فضایی هنری در سطح شهر به عنوان راهی برای اشاعه هنر میان مخاطبان کم است و بیشتر بر طرح جشنواره هنری تأکید دارند (به عنوان مثال: جردن^۶، ۲۰۱۶؛ کلیک^۷، ۲۰۱۴؛ لونیلا^۸، ۲۰۱۹). علاوه بر این، به طور کلی تحقیقات در مورد آینده‌نگری رویدادها و پیش‌بینی برنامه‌های سازمان‌های هنری اندک است (به عنوان مثال: لی، ۲۰۰۵؛ رنتشلیر، ۲۰۰۲)، به گونه‌ای که سیاست‌های مدیران در ارتباط با اهمیت حضور هنرمندان بومی در ترویج و ارائه هنر به‌ندرت در یک مورد بررسی می‌شود (به عنوان مثال: ذولفقاری^۹ و مولرینگ^{۱۰}، ۲۰۱۶؛ برتوین‌آنتال^{۱۱} و همکاران، ۲۰۱۶). با توجه به افزایش فضای رقابتی

اجتماعی چند فرهنگی خواهند بود^۱. لذا در بخش اول این مقاله با خلاصه کردن تحقیقات در مورد مفهوم هویت اجتماعی و چالش روابط بین فرهنگی و ارتباط آن‌ها با ادبیات مربوط به معماری زمینه‌گرا با نظر به پایداری اجتماعی شهر، مبانی نظری پژوهش ارائه می‌شود. بخش دوم به تشریح نحوه جمع‌آوری داده‌ها و تجزیه و تحلیل پرداخته و در بخش سوم، یافته‌های پژوهش تدوین می‌گردد. در این بررسی نشان داده می‌شود که چگونه ارتقای مفهوم هویت اجتماعی به عنوان یک ساختار چند وجهی در مسیر تحقق پایداری اجتماعی مفید و مؤثر خواهد بود.

۲ پیشینه تحقیق

۲.۱ پیشینه تجربی

درک مبهم جامعه هنری از پایداری در فرآیند هویت-بخشی اجتماعی ناشی از تحقیقات محدود در این رابطه بوده و کاربرد آن در سازمان‌های هنری عملاً جایگاهی ندارد. اگرچه دسترسی به امکانات رفاهی به عنوان جنبه مهمی از پایداری اجتماعی در نظر گرفته می‌شود، اما شاخص‌هایی مانند حس تعلق به اجتماع، سطح فعالیت‌های جامعه و گستردگی فضاهای تعامل اجتماعی هستند که قوی‌ترین ابعاد اجتماعی پایداری را نشان می‌دهند (مک‌کنزی^۲، ۲۰۰۴). بنابراین علی‌رغم توجه زیاد پژوهشگران به سه مبحث کارایی اقتصادی، یکپارچگی محیط زیست و برابری اجتماعی، در تعدادی از مطالعات، توجه و تعمق بیشتر بر پایداری

² McKenzie

³ Moser

⁴ Richards

⁵ Bennett

⁶ Jordan

⁷ Klaic

⁸ Luonila

⁹ Zolfaghari

¹⁰ Möllering

¹¹ Berthoin Antal

^۱ هدف از بیان مفهوم "بین فرهنگی"، توصیف نحوه تعامل و ارتباط بین افراد در یک زمینه فرهنگی-اجتماعی - در این جا شهر کلاله - است. مفهوم "چند فرهنگی" نیز به وجود فرهنگ‌های متنوع در یک جامعه اشاره دارد (کیملیکا، ۲۰۰۳). بر اساس این در مطالعه حاضر از مفهوم "چند فرهنگی" برای نشان دادن اهمیت مجموعه هنری به عنوان مکانی که گروه بسیار متنوعی از مردم را گرد هم آورده، استفاده می‌شود. همچنین مفهوم "بین فرهنگی" برای توصیف هدف اصلی مجموعه هنری یعنی کمک به روابط نزدیک‌تر و درک متقابل بین افراد از پیشینه‌های مختلف فرهنگی مطرح می‌گردد.

این دیدگاه نشان می‌دهد که هویت‌بخشی و در نتیجه آن تحقق پایداری اجتماعی مستلزم تحقیقات ویژه درباره نقش تعامل مدیران و هنرمندان در برنامه‌دهی فضایی هنری در سطح شهر - و نه صرفاً تمرکز بر تعدد جشنواره‌ها - به عنوان راهی کارآمد و متداوم برای حفظ سرمایه اجتماعی است. در نتیجه، تحقیق در مورد هویت‌بخشی اجتماعی و عوامل مرتبط با ارتقای آن در راستای اشاعه مؤثرتر هنر بومی و کمک به پیش‌بینی آینده‌ای پایدار خصوصاً به لحاظ اجتماعی مورد نیاز است.

۳ ملاحظات نظری

۳/۱ هویت اجتماعی بین فرهنگی

برآوردن نیازها برای تقویت حس هویت اجتماعی بسیار ضروری است. ایجاد یک ارتباط عاطفی مشترک میان فرهنگ‌های متنوع، باید شرایط تعامل و فرصت تکرار متوالی آن فراهم باشد. از نقطه نظر ژنگ^۵ (۱۹۹۶) "مقوله فرهنگ عمدتاً به ارزش‌ها و رفتارهای معنوی اشاره دارد که می‌توان از طریق یادگیری به دست آورد و معمولاً به گروه خاصی از جامعه تعلق دارد". ویژگی چند حسی هنرها و شیوه‌های فرهنگی آن‌ها، ایجاد تصویر ذهنی از ارزش‌ها و تجربیات یک جامعه را امکان‌پذیر می‌سازد که در آن می‌توان زمان حال را سازمان‌دهی کرد، گذشته را دوباره تفسیر کرد و آینده را به روش‌های جدید متصور شد (دیوی، ۱۹۳۴؛ داکتر، ۱۹۹۸؛ هاس و همکاران، ۲۰۱۵؛ هاس و باس، ۲۰۱۸). مارکوزه^۶ به صراحت بر ماهیت چالش‌گرایانه هنر تأکید می‌کند: "هنر به آن ادراکی از جهان معترض است که انسان‌ها را از موجودیت و نقش اجتماعی‌شان بیگانه می‌سازد، و نیز تعهد هنر به رهایی احساسات، تخیل و عقل در همه حوزه‌های درون‌گرایی و برون‌گرایی است" (مارکوزه، ۱۳۹۴). پیرو تعاریف هنر، بدون شک هنرمندان حاملان تفاهم میان‌فرهنگی هستند

تولید فرهنگی در محور فعلی تولید و مصرف هنر، بدون شک کسب آگاهی از دیدگاه مدیران و هنرمندان بومی مورد نیاز است. ضمن آنکه رویکرد تغییر شکل نظام‌مند، آگاهانه و پیوسته عرضه در حوزه هنر به درک بهتر تغییرات اقتصادی، جریان‌های فرهنگی و خواسته‌های مخاطبان کمک می‌کند (نیوبولد، ۲۰۱۵؛ چانی^۲، ۲۰۱۲). بدین ترتیب طرح ادبیاتی جامع که به مشکلات مدیریت سازمان‌های هنری بپردازد، ضرورت دارد. لیندا ویلکس^۳ (۲۰۱۱) به دنبال رفع بحران هویت اجتماعی، به میانجی‌گری مفهوم سرمایه اجتماعی اشاره دارد. او از اصطلاحات رابرت پاتنام^۴ (۲۰۰۰) برای تعریف نقش سرمایه اجتماعی به عنوان پیونددهنده و یا پل ارتباطی در تعیین اینکه آیا برگزاری رویدادها و جشنواره‌های موسیقی به مشارکت اجتماعی کمک می‌کند یا نه، بهره برد. ویلکس مباحث ارتباط مداوم، ارتباط موقت و مقوله جدایی‌طلبی افراد را مطرح کرد و به این نتیجه رسید که میان شرکت‌کنندگان در جشنواره‌های موسیقی پیوند و اتحاد جمعی مشاهده می‌گردد؛ اما درکی از واسطه‌گری هنرمندان و تعامل سازنده میان آنان شکل نمی‌گیرد.

عبداللهی و حسین‌زاده (۱۳۹۷) تأکید دارند که توجه به مباحثی از جمله مشارکت کارکنان سازمان‌ها در تصمیم‌گیری، توانمندسازی نیروی انسانی و تفویض اختیار موجب پایبندی بیشتر آنان نسبت به اهداف و ارزش سازمان‌ها می‌شود. همچنین شاه حسینی دهاقانی (۱۴۰۱) بین عوامل اجتماعی، مشارکت را به عنوان مهم‌ترین مؤلفه می‌شناسند. آنان اظهار دارند که عوامل فردی، زمینه‌ساز ایجاد تعاملات اجتماعی بوده و عوامل اجتماعی موجب ارتقای سطح تعاملات اجتماعی و پایدار ماندن آن‌ها در جهت رسیدن به پایداری اجتماعی در محیط زندگی می‌گردد. هدف مطالعه حاضر نیز، هم‌راستا با این نکات و مطابق دیدگاه ویلکس (۲۰۱۱) پیش خواهد رفت. ارزیابی به کمک

⁴ Putnam

⁵ Zheng

⁶ Marcuse

¹ Newbold

² Chaney

³ Wilks

یادگیری و رشد خود و نیز ظرفیت اجتماعی برای توسعه سازمان‌های اجتماعی تأکید دارند. هدف از توسعه سازمان‌های اجتماعی در گزارش مذکور، کمک به رشد و پیشرفت شبکه‌هایی است که تعامل را تقویت می‌کنند و بر هویت‌بخشی، مشارکت‌جویی و وجود مکان‌هایی به جهت برگزاری فعالیت‌های هنری و اجتماعی اشاره دارد (گیتس و لی، ۲۰۰۵). از این منظر می‌توان بیان کرد که توسعه پایدار در نهایت وابسته به پایداری اجتماعی است و زمینه‌ساز دستیابی به توسعه پایدار، عنایت به موضوعات اجتماعی است.

مورفی در تعاریف خود از پایداری اجتماعی به چهار رکن اصلی اشاره می‌کند که عبارت‌اند از عدالت، مشارکت و آگاهی برای پایداری و همبستگی اجتماعی (مورفی، ۲۰۱۲،^۵). از این منظر، تفاهم بین فرهنگی ضمن آن که موجب حفظ، ادغام و ارتقای فرهنگ‌های مختلف می‌شود، به هم‌شه‌ریان کمک می‌کند تا نقاط کور فرهنگی جامعه خود را ببینند (لیتینگ^۶ و گریسلر^۷، ۲۰۰۵؛ سان^۸، ۲۰۰۲). مرتبط با این موضوع، تاونلی^۹ و همکاران (۲۰۱۱) پیاده‌سازی مداخلات برای افزایش ارتباط بین فرهنگ‌های مختلف را به منظور افزایش حس مشترک در بین این گروه‌های ناهمگن توصیه می‌کند. در این رابطه چنانچه نهادها مجدداً سامان‌دهی شوند، امکان شنیده شدن کلیه صداها در فرآیند تصمیم‌گیری فراهم می‌آید (زاهدی، ۱۳۹۳: ۶). در این صورت است که تمام گروه‌های فرهنگی-اجتماعی به عضویت در سازمان‌های هنری با نقش و موقعیت‌های اجتماعی متنوع گرایش می‌یابند؛ چراکه گفتمان دگرگون‌کننده است و دانش در تعاملات تولید می‌گردد (رجوع کنید به گرگن^{۱۰} و گرگن، ۲۰۰۳). به عبارتی واقعیت در درون رویدادهای پیوسته اجتماعی ساخته می‌شود و

و هنرمندان بومی می‌توانند شایسته‌ترین آنان باشند.

اگر در یک جامعه شهری، از امکان مواجهه بین فرهنگی ترس و عدم اطمینان وجود دارد، این ترس و روحیه شکست‌پذیر از عدم احساس امنیت و آمادگی هنرمندان در آن جامعه ناشی می‌شود. هنرمندان بومی در جایگاه اعضای گروه‌های فرهنگی متنوع برای سامان‌دهی و مقوله‌بندی تجارب ادراکی خود، هویت‌های درون‌گروهی خاصی می‌آفرینند که حاوی معرفت، دانش، و تجربه مختص همان محدوده زمانی و مکانی زندگی انسان است. نادیده گرفتن، کم‌ارزش جلوه دادن، یا غفلت از این‌ها باعث می‌شود تجربه و دانش بومی با دانش روز ادغام نشود که زبان‌های فرهنگی، اجتماعی، اقتصادی، و بوم‌شناختی را به دنبال خواهد داشت. بدین ترتیب، دانش هنرمندان بومی در حکم یکی از زیر مجموعه‌های سرمایه اجتماعی، نه تنها وسیله‌ای ارتباطی، بلکه ابزاری است برای اندیشیدن و نظم دادن به تفکرات انسان. هدف اصلی هنرمند یا انتقال پیامی نوین و بدیع است و یا آگاهی‌بخشی نسبت به وضعیتی که وجود داشته و یا دارد (کادول^۱، ۱۳۸۳). اما خلاف این دانسته، به طور مثال طرح یک فضای فرهنگی-هنری که تنها به بیان هویت معمار، مستقل از معیارهای جمعی می‌پردازد، زمینه‌ساز بحران هویت اجتماعی خواهد بود. بنابراین اثر معماری با هویت، نمایانگر تعلق آن به هویتی جمعی و پایدار است.

۳٫۲ پایداری اجتماعی و تنوع فرهنگی

گیتس^۲ و لی^۳ (۲۰۰۵) در گزارشی از شهر خود - ونکوور^۴ - تحت عنوان سیاست و توسعه اجتماعی در تبیین پایداری اجتماعی، علاوه بر توجه به نیازهای اساسی مانند مسکن، درآمد کافی و به طور کلی منابع اجتماعی، بر ظرفیت یا فرصت فردی برای

⁶ Littig

⁷ Griessler

⁸ Sonn

⁹ Townley

¹⁰ Gergen

¹ Caudwell

² Gates

³ Lee

⁴ Vancouver

⁵ Murphy

حمایت‌های مالی از سوی افراد و شرکت‌ها و درآمد حاصل از جشنواره‌ها و نمایشگاه‌ها می‌کند. (سیکا^۶ و زن^۷، ۲۰۰۵). غالب شدن چنین سیاستی با پیدایش طیف وسیع‌تری از ذی‌نفعان غیر بومی، سازمان‌های هنری را وادار به اتخاذ رویه‌هایی نزدیک به روش‌های برنامه‌دهی شرکت‌های تجاری و سودآور نموده است.

لازم به ذکر است که ابهام اهداف سازمانی، نظیر تغییر مستمر در سیاست‌ها و رویه‌های مبهم و نامربوط سازمان‌های دولتی، باعث ابهام قابل توجهی در نقش مدیران می‌شود (اریرا^۸، ۱۹۸۹: ۸۰). ابهام نقش را می‌توان کمبود اطلاعات لازم برای انجام مؤثر وظایف، ناشی از ارتباط نادرست بین سرپرستان و پیروان، آموزش ضعیف و یا فقدان تعریف روشن نقش تعریف کرد (بتنکورت^۹ و براون^{۱۰}، ۲۰۰۳؛ کویلوه^{۱۱} و همکاران، ۲۰۱۱). در غیاب اهداف مشخص، سازمان‌ها یک سری سازوکارهای کنترلی را در نظر می‌گیرند که معمولاً به جهت ماهیت ساختاری آن‌ها، تمرکز صرف بر تشریفات اداری، عادی‌سازی و به طور کلی ویژگی‌های ساختار سازمانی بوروکراتیک را در بر می‌گیرند (چان^{۱۲} و راینی^{۱۳}، ۲۰۰۴). بهره‌گیری از چنین سازوکارهای کنترلی برای جبران ابهام هدف سازمانی، ضمن افزودن به پیچیدگی و سردرگمی که کارکنان در محل کار تجربه می‌کنند، ابهام نقش را افزایش می‌دهند (لین^{۱۴}، ۱۹۸۱).

در این رابطه، شیوه مطلوب تأثیرگذاری مدیر بر همکاران و پیروان خود، چهار سبک اساسی کاریزماتیک، تعامل‌گرا، تحول‌آفرین و مشارکتی برای مدیریت راهبردی در سازمان‌ها تعریف شده است. در این میان، مدیریت تعامل‌گرا به دلیل تأکید بر سازگاری با محیط پویا، از پایدارترین این سبک‌ها

تحقق آن به عنوان یک فرآیند، پایداری اجتماعی را به دنبال خواهد داشت.

۳،۳ تعامل حرفه‌ای میان مدیران و هنرمندان

جامعه‌شناسان معتقدند که انسجام اجتماعی مبتنی بر وابستگی متقابل افراد به یکدیگر در انجام کارهای مشابه آموزشی و فرهنگی، بسیار پایدارتر از انسجام و یکپارچگی اجتماعی برآمده از همگنی افراد بر اساس روابط خویشاوندی شکل می‌گیرد (هرزوغ^۱، ۲۰۱۷: ۱۱۲). چنین تنوعی مستلزم "ایجاد روابط" (دورر^۲ و همکاران، ۲۰۱۹: ۹) به جای تکیه بر سلسله مراتب رسمی، رویه‌ها و تعاملات تجاری است. هنرمندان عضو مجموعه نیز به نوبه خود، بر مبنای چارچوب‌های مرجع خود با مخاطبان تعامل می‌کنند، تا گفتمان بین فرهنگی صورت بگیرد (اسمیت^۳ و همکاران، ۲۰۱۱). بنابراین مستقل از هدف فعالیت‌های هنری و روش‌های مبتنی بر هنر که در این فرآیند استفاده می‌شود، تعامل بین هنرمندان و مدیران مجموعه متمایل به شناخت هویت‌هایی است که ریشه در فرهنگ‌های مختلف دارند.

از این منظر، دیدگاه افراد در نقش‌های مدیریتی و اتفاق نظر آنان در نحوه تعامل مسأله‌ای مهم است؛ به‌ویژه در سازمان‌های هنری که اغلب با تعدد نقش و جایگاه مدیریتی متنوع، اعم از مدیر هنری و مدیر اجرایی - یا موقعیت‌های مشابه - روبه‌رو هستند (اورارد^۴ و کولبرت^۵، ۲۰۰۰). با وجود این، اخیراً سطح عملکرد سازمان‌های هنری در واکنش به تغییرات در اختصاص بودجه و مدیریت تغییر کرده است. کمک‌های دولتی به بسیاری از مراکز هنری کاهش یافته و این امر آن‌ها را بیشتر وابسته به

⁸ Erera

⁹ Bettencourt

¹⁰ Brown

¹¹ Coelho

¹² Chun

¹³ Rainey

¹⁴ Lynn

¹ Herzog

² Durrer

³ Smith

⁴ Evrard

⁵ Colbert

⁶ Sicca

⁷ Zan

(پاتنام^۴، ۲۰۰۰). اگر این امر به واسطه همدلی دست‌اندرکاران مدیریتی و توجه هنرمندان بومی منجر به افزایش دانش بومی جامعه شهری شود، بستر همراهی پایدار جامعه نیز فراهم خواهد شد؛ زیرا جامعه شهری به الگو و نمونه به عنوان یک منبع مهم اطلاعات توجه دارد.

۳،۴ نقش میانجی مفهوم سرمایه اجتماعی

اشاره به ماهیت هنر و هدف هنرمند، در واقع "تأکید بر حفظ و احیای سرمایه اجتماعی در حکم مجموعه-ای از نهادها، ارتباطات و هنجارهایی است که بر کیفیت و کمیت تعاملات اجتماعی نظارت می‌کند" (برجاس^۵ و چیسویک^۶، ۲۰۱۹). پس می‌توان اجتماع را منبع و سرمایه اجتماعی را سیر تولید ارزش در نظر گرفت. در نظر نارایان (۱۹۹۷) "سرمایه اجتماعی چیزی نیست جز قوانین، هنجارها، چهارچوب‌ها و ضرورت‌های ناشی از روابط و نهادهای اجتماعی-محلی که به گونه‌ای در رفتار و اعتماد متقابل افراد ادغام شده و به آنان در تحقق اهداف فردی و اجتماعی یاری می‌رساند". سرمایه اجتماعی بستر رشد فردی و یادگیری سازمانی را مهیا می‌کند (کیم^۷ و همکاران، ۲۰۱۳). اما افراد زیادی ممکن است به دلایل فرهنگی، برتری‌جویی سنی و جنسی و موقعیتی، و موضوعاتی از این قبیل به یادگیری رغبت نشان ندهند. در چنین شرایطی، نحوه برخورد مدیران سازمان با این مسأله دارای اهمیت ویژه‌ای است. فوکو^۸ (۱۹۷۸)، عادی‌سازی مسائل در مقوله قدرت را بخش کلیدی موانع در این مبحث می‌داند؛ چراکه افراد صرفاً در رابطه با آن چه در محیط زندگی‌شان طبیعی تلقی می‌شود، ارزیابی می‌شوند. طبق دیدگاه او، قدرت نباید به طور انحصاری در اختیار افراد قرار گیرد^۹، بلکه بهتر است آن را به

است. مزیت مهم سبک تعامل‌گرا در این واقعیت نهفته است که چنین مدیرانی به راحتی در دسترس هستند؛ زیرا اغلب در فضای سازمان حضور دارند (کری^۱ و همکاران، ۲۰۰۷). این امر در سازمان‌های هنری از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است؛ جایی که اعضای آن، هنرمندانی هستند که می‌خواهند بخشی از یک مجموعه ارزشمند باشند، برای ایده‌های آنان ارزش قائل شوند و توانایی‌های هنری‌شان را گرمی بدارند. چنین اعضای معمولاً مایلند در مورد تصمیماتی که بر آن‌ها تأثیر می‌گذارد، مشورت شود.

همچنین در رابطه با اهمیت تعامل با هنرمندان بومی از گروه‌های مختلف فرهنگی، زیمل^۲ (۱۹۷۸) برای حل مسائل مدیریتی، بهره‌گیری از افراد و گروه‌های غیربومی را به عنوان راهکاری مؤثر در نظر گرفته است. اما بر این نکته نیز تأکید دارد که استفاده از افراد و گروه‌های غیربومی، تنها زمانی می‌تواند چاره‌ساز باشد که فرد یا گروه ثالث به دنبال ایجاد تفاهم فرهنگی بین گروه‌ها باشد؛ خلاف این قاعده فرد ثالث می‌تواند دامنه و گستره نزاع‌ها و تقابل‌ها را به طور چشمگیری افزایش دهد (زیمل، ۱۹۷۸). بدین منظور در ابتدا باید گستره و موقعیت نیروهای بومی - در این جا هنرمندان منطقه - در ساختار و سلسله مراتب اداری و اجرایی شهر مد نظر قرار گیرد. توفیق این امر مستلزم توجه مدیران حوزه هنر و فرهنگ در حائز اهمیت دانستن روند برنامه‌دهی معماری با جلب نظر سرمایه‌گذاران به این موضوع یا مداخله در سیاست‌های دولتی است (براون و همکاران، ۲۰۱۵: ۱۵۵). این رویکرد می‌تواند از مشکلات ناشی از دسته‌بندی افراد در سازمان‌های هنری بر اساس برتری‌جویی فرهنگی و کلیشه‌های پیشگیرانه جلوگیری کند (کوتانت^۳ و همکاران، ۲۰۱۱)؛ زیرا مهم‌ترین دستاورد آن تأیید و پذیرش متقابل افراد و گروه‌های فرهنگی متنوع خواهد بود

⁷ Kim

⁸ Foucault

⁹ قدرت فرد در نظام سازمانی ناشی از عوامل مختلفی نظیر اقتدار رسمی، تخصص و موقعیت فرد در شبکه‌های سازمان است. در این جا منظور از قدرت به معنای قدرت اعمال شده

¹ Cray

² Simmel

³ Coutant

⁴ Putnam

⁵ Borjas

⁶ Chiswick

عنوان یک پل ارتباطی در نظر داشت (فوکو، ۱۹۷۸). از آنجاکه قدرت در گفتمان گنجانده شده و مطرح می‌گردد، سازمان باید با همفکری، سیاست‌گذاری و فرهنگ‌سازی مناسب از عهده این ناسازگاری و مقاومت برآید (سنج، ۱۹۹۰). به طور مثال، تأمین دسترسی تمام گروه‌های فرهنگی یک جامعه به رسانه‌ها، به میزانی معادل و نه بر حسب موقعیت اجتماعی گروه‌ها، موجب رضایت همگان خواهد بود.

در امتداد این موضوع، عنوان "هویت اجتماعی چندگانه" توسط تاونلی و همکاران (۲۰۱۱) برای اشاره به تنوع فرهنگی جامعه پیشنهاد شد تا سرمایه اجتماعی را نوعی پل ارتباطی و نه در جایگاه پیونددهنده و یکپارچه‌سازی هویت‌های فرهنگی، مطرح کند. بر این اساس، برای رفع تنش‌ها بین ارزش‌های اصلی هویت اجتماعی و تنوع فرهنگی، باید هویت مشترک درون‌گروهی بین گروه‌های مختلف فرهنگی- اجتماعی تقویت شود. در بطن مقوله هویت اجتماعی، هویت درون‌گروهی برتری داشته و مفهوم ضمنی "ما" به طور فراگیر و پویا به تعبیر "ما و آن‌ها" معطوف می‌شود (تاونلی، ۲۰۱۱). از این نظر سرمایه‌ای که در تعامل با یکدیگر، آگاهی یا اعتماد به همراه شفافیت حاصل می‌شود، هم مولد است و هم منبع حرکت‌دهنده کنش‌های بعدی و به همین دلیل آن را "سرمایه" می‌نامند. اعتماد اجتماعی عبارت از انتظارات شخص از سایر اشخاص و یا سازمان‌ها در ارتباط اجتماعی، بخش مهمی از سرمایه اجتماعی بوده و به عنوان پیش‌نیازی ضروری در راستای نهادسازی برای توسعه پایدار شناخته می‌شود (کسپرسون^۳ و کسپرسون، ۲۰۰۵). لذا به این جهت که اعتماد اجتماعی هرگز به طور کامل و مداوم حاصل نمی‌گردد، بایستی دائماً به طریق سازمان‌های مردم نهاد و هنجارهای کنش متقابل حفظ و تقویت شود.

بدین ترتیب، سازمان‌هایی که اقداماتی مثبت در راستای پاسخ‌گویی اجتماعی انجام می‌دهند، قاعدتاً در تعامل بیشتر با نهادهای اجتماعی- محلی بوده و به عبارتی از سرمایه اجتماعی بالایی برخوردار هستند. در این رابطه، سازمان‌هایی که موقعیت مکانی آن‌ها در شهرستان‌هایی با سرمایه اجتماعی بالا باشد، عملکرد مالی سازمان را نیز افزایش می‌دهند (هوی^۴ و همکاران، ۲۰۱۸). ملاحظه می‌گردد که مطرح نمودن بحث "سرمایه اجتماعی" در حوزه هویت‌بخشی و توسعه، چشم‌اندازهای یک جانبه اقتصادی مدیران را نیز اصلاح می‌کند و این امر در جامعه‌ای که بیشتر بر روابط بین فرهنگی استوار است، اهمیت ویژه‌ای خواهد داشت. بنابراین، در شرایطی که نقش سرمایه اجتماعی کم‌رنگ شده، پیش‌بینی تمام احتمالات و روایات و به عبارتی آینده‌نگری ضرورت دارد (شارع پور، ۱۳۸۰) ضمن آن که معیار سرمایه اجتماعی، شعاع و نوع ارتباطات درون و برون‌گروهی جامعه هنری را مورد سنجش قرار داده و میزان اعتماد، مشارکت و به‌ویژه سطح تعامل افراد را آشکار می‌سازد (فیروزآبادی، ۱۳۸۴؛ جعفری، ۱۳۹۲).

از این منظر، میزان گرایش جامعه هنری به پاسداری از هویت اجتماعی کاملاً به میزان بهره‌مندی آنان از سرمایه اجتماعی وابسته است. لذا با مطالعه علمی و شناخت دقیق سرمایه اجتماعی در میان اقشار مختلف جامعه هنری، می‌توان از این مفهوم در تحلیل مسائل فرهنگی- اجتماعی نظیر بحران هویت اجتماعی به عنوان متغیر پیش‌بینی‌کننده بهره گرفت. بنابراین تقویت این معیار بر حسب شهرستان با توجه به بستر فرهنگی- اجتماعی اهمیت بسیاری دارد.

از طریق نظارت سازمانی و فردی مدیران حوزه هنر بر فضاهای عمومی وابسته به هنر است.

¹ Foucault

² Senge

³ Kasperson

⁴ Hoi

۴ روش تحقیق

همان‌طور تاکنون ذکر شد، برقراری تعاملی حرفه‌ای میان مدیران و هنرمندان بومی در اتخاذ سیاست‌های مدیریتی مطلوب مرتبط با زمینه اجتماعی، معیاری اصلی در نحوه پیشبرد روند برنامه‌دهی آینده پژوهانه می‌باشد. در این پژوهش، برای درک و کمک به بهبود رابطه بین هنرمندان بومی و مدیران سازمان‌های هنری از روش کیفی در بستر آن - شهر کلاله - استفاده می‌گردد. یکی از مهم‌ترین موضوعات مورد توجه پژوهشگران کیفی‌نگر، تأمل در چگونگی بر ساخته شدن ترکیب‌بندی‌های هویتی است. این مطالعه کیفی طبق مصاحبه با مدیران حوزه هنر و همچنین تحلیل گفتمانی داستان‌های مبتنی بر همدلی^۱ روایت شده از هنرمندان شهر کلاله به

عنوان اعضای احتمالی مجموعه هنری به جمع‌آوری داده‌ها می‌پردازد. مصاحبه‌های موضوعی نیمه ساختاریافته که با حضور مدیران حوزه هنر ضبط شده، شامل دو سؤال در مورد آینده است: دشوارترین موانعی که ممکن است مجموعه هنری با آن روبه‌رو شود و شرایط و ویژگی‌هایی که می‌تواند آینده خوبی را برای مجموعه رقم بزند. در جریان مصاحبه، به شواهد متعددی از رویدادهای هنری برگزار شده در شهر کلاله اشاره می‌شود که از نظر مقیاس و پویایی جشن‌های محلی، همایش رقص، موسیقی، فیلم و تئاتر و چند رویداد هنرهای تجسمی را شامل می‌شود. با این حال، رویدادهای تعیین شده نمایانگر چندین سبک فرهنگی هستند. جزئیات رویدادها در جدول ۱ نشان داده شده است.

جدول ۱. اطلاعات کلیدی درباره رویدادهای نمونه

رویداد (مکان)	محتوا	اندازه	سال	سازمان	داده (اطلاعات)
تمران (تمر قره قوزی)	موسیقی	بزرگ	۱۳۹۲	مردم نهاد	۴ مصاحبه (مدیران)
گچه سو بالا	بازی بومی- محلی	بزرگ	۱۳۹۳	مردم نهاد	۲ پرسش‌نامه همدلی (هنرمندان)
تمران (تمر قره قوزی)	شعر و موسیقی	بزرگ	۱۳۹۷	مردم نهاد	۴ پرسش‌نامه همدلی (هنرمندان)
یلی بدراق و دهنه	احیاء آداب و سنن بومی	متوسط	۱۳۹۸	مردم نهاد	۳ مصاحبه (مدیران)
صوفی شیخ داز	فرهنگ و اقتصاد	بزرگ	۱۴۰۰	دولتی	۸ مصاحبه (مدیران)
صوفیان	اسب اصیل ترکمن	بزرگ	۱۴۰۰	دولتی	۶ پرسش‌نامه همدلی (هنرمندان)

*کوچک: کمتر از ۵۰۰؛ متوسط: ۲۰۰۰-۵۰۰۰؛ بزرگ: بیشتر از ۲۰۰۰ شرکت کننده در هر روز.

مؤسسات حوزه‌های غیر هنری و تجاری را پیش می‌گیرند (سیکا و زن، ۲۰۰۵)، به دنبال حفظ ارتباط با بستر فرهنگی مکان و زمان خود هستند. داده‌های تحقیق در رابطه با سطح درک هنرمندان بومی، با

لازم به ذکر است که عنوان مجموعه هنری در این پژوهش، باید متمایز از سایر سازمان‌های هنری اعم از مؤسسات غیرانتفاعی تلقی شوند؛ زیرا مجموعه هنری در مقایسه با مؤسسات که رویه مدیریتی

¹ The Method of Empathy-based Stories

سال جمع‌آوری اطلاعات (۱۴۰۰)، در مواجهه با داستان مربوط به عوامل شکست، آینده‌ای نزدیک (۱۴۰۳) را تصور کنند و همچنین در رویارویی با داستان مربوط به عوامل موفقیت، در نگاه به آینده‌ای دور (۱۴۱۰) به روایت بپردازند. به عنوان مثال، می‌توان برای نمونه وجهی از یک داستان موفق در سال ۱۴۱۰ اظهار داشت:

"تصور کنید که سال ۱۴۱۰ است. شما در رویداد X که در مجموعه‌ای هنری در شهر کلاله برگزار می‌شود، شرکت می‌کنید و از حضورتان به عنوان یک هنرمند بومی در این فضای پر جنب و جوش بسیار هیجان‌زده هستید. آن را چگونه توصیف می‌کنید؟ با استفاده از قوه تخیل خود، یک داستان کوچک در این باره بنویسید".^۶

بنابراین، بازیگر داستان راوی است و نقشش این خواهد بود که خود را در موقعیتی خیالی تصور کند. در این موقعیت، علاوه بر تشریح دلایل موفقیت و شکست مجموعه هنری از نگاه روایت‌گران، می‌توان به این امر دست یافت که هنرمندان بومی موقعیت خود را در جامعه هنری بالقوه چگونه می‌بینند. تداوم این نوع رویکرد می‌تواند هنگام برنامه‌ریزی رویدادها و نظارت آموزشی مفید باشد. لذا این روش زمانی مناسب است که محقق به دنبال یافتن دیدگاه‌های جدید، ابداع گزاره‌ها و استدلال‌ها و بیان شفاهی دانش ضمنی باشد.

۴.۱ جامعه آماری

در این پژوهش کیفی، گروه‌بندی اجتماعی در دو گروه متمرکز جداگانه - مدیران حوزه هنر و هنرمندان بومی - به عنوان روش جمع‌آوری داده‌ها انتخاب

استفاده از روش داستان‌های مبتنی بر همدلی که یک تکنیک نقش‌آفرینی منفعل برای جمع‌آوری داده‌هاست، به دست می‌آید.^۱ این روش به‌ویژه در مطالعات آموزشی (به عنوان مثال: پستی-آهوکاس^۲، ۲۰۱۳) و مطالعات مدیریتی کاربرد داشته و سطح اطمینان از اعتبار یافته‌های پژوهش را افزایش می‌دهد. در روش مذکور، پژوهشگر به جای آزمون فرضیه، با بهره‌گیری از پاسخ‌های شرکت‌کنندگان به نظریه‌سازی می‌پردازد (اسکولا^۳، ۱۹۹۸). این ضابطه دربرگیرنده اندیشه‌ای مبتنی بر استدلال چرایی و چگونگی دستیابی به واقعیت است. بنابراین داستان‌های بیان شده، ممکن است نه لزوماً براساس تجربیات خود شرکت‌کنندگان، بلکه به واسطه آینده‌نگری، غالباً نتیجه تخیل آن‌ها باشد (والین^۴ و همکاران، ۲۰۱۸؛ اسکولا و همکاران، ۲۰۱۵؛ برنر^۵، ۲۰۰۴: ۶۹۴).

در پرسش‌نامه همدلی، به هنرمند مورد پژوهش توصیفی از یک موقعیت به عنوان "وجه داستان" ارائه شده و از او خواسته می‌شود که آن را ادامه دهد، یا سلسله رویدادهای مشابه در گذشته را شرح دهد. به طور معمول، دو وجه از چهارچوب داستان کاربرد دارد، که در دو بند اساسی متمایز هستند و اغلب در یک وجه، شرکت‌کننده با نتیجه موفق و در وجه دیگر با شکست مواجه می‌شود (والین و همکاران، ۲۰۱۸). به طور خاص برای این پژوهش، دو نمونه وجه از داستان با دو متغیر نتیجه و زمان ظاهر می‌شود؛ یک داستان در مورد یک مجموعه هنری با عملکردی موفق در سال ۱۴۱۰ و یک مجموعه با نتیجه‌ای فاجعه‌بار در سال ۱۴۰۳ طرح می‌گردد. به عبارتی از هنرمندان تقاضا می‌شود که نسبت به

^۱ اصطلاح "همدلی" در عنوان روش تحقیق، بیشتر به چشم‌انداز یا اقدامات احتمالی به منظور ایفای نقش، یعنی "همدلی کاربردی برای موقعیت یا نقش" اشاره می‌کند (والین، ۲۰۱۸: ۲).

^۲ Posti-Ahokas

^۳ Eskola

^۴ Wallin

^۵ Bruner

^۶ همچنین برای چهارچوب یک داستان منجر به شکست در سال ۱۴۰۲ می‌توان اظهار داشت:

ویژگی برای هر یک از گروه‌های هدف ارزشمند و مرتبط است (فرکلاف^۳، ۲۰۰۳). این روش به طور دائم توسط پژوهشگران حوزه جامعه‌شناسی مورد استفاده قرار گرفته (به عنوان مثال: گیبسون^۴ و داویدسون^۵، ۲۰۰۴؛ اسمیت، ۲۰۱۴). این روش به مطالعه و تحلیل گفتمان‌ها برای آشکار کردن منابع گفتمانی تمرکز قدرت یعنی سلطه، نابرابری و سوگیری می‌پردازد. زمینه در تحلیل گفتمان انتقادی مؤلفه‌ای حیاتی است؛ زیرا بررسی می‌کند که چگونه این منابع آغاز شده، حفظ و بازتولید می‌شوند و در زمینه‌های مختلف سیاسی اجتماعی، اقتصادی و تاریخی تغییر شکل می‌یابند (ون‌دایک^۶، ۱۹۹۸).

از این منظر، گفتمان‌ها بیشتر از آنکه مربوط به آشکارسازی مفاهیمی نهفته در اندیشه‌ها باشد، درباره این است که چه کسی، در چه فضا و زمانی و با چه آمریتی می‌تواند صحبت کند (حاتمی و جبارنژاد، ۱۳۸۵؛ فرکلاف، ۱۳۷۹: ۹). این نظریه هم-راستا با دیدگاه فوکو (۱۹۷۸)، به بررسی اثرات منفی قدرت در جامعه و چگونگی کاهش این اثرات تأکید دارد. در این پژوهش، علاوه بر کشف دلایل موفقیت‌ها و شکست‌ها، پژوهشگر به دنبال دریافت دیدگاه هنرمندان از موقعیت اجتماعی خود در ساختارهای بالقوه قدرت درون سازمان یا جامعه است. لذا تجزیه و تحلیل توصیفات تجربه، مصاحبه‌ها و داستان‌های مبتنی بر همدلی بر اساس تحلیل گفتمان فوکو انجام می‌شود.

در مصاحبه‌ها، محقق و مصاحبه‌شونده در تعامل هستند و یک جریان اطلاعاتی دو طرفه را برای ایجاد تفاسیر در همکاری ارائه می‌دهند (جانسون^۷ و ترنر^۸، ۲۰۰۳). از طرفی، داستان‌های مبتنی بر همدلی توسط پاسخ‌دهندگان بدون حضور محقق نوشته می‌شود و فاقد تعامل مستقیم است، که می‌تواند در برخی از مطالعات یک مزیت باشد؛ زیرا این روش در تمایز با مصاحبه که محققان به پاسخ‌های

می‌گردد، تا در مدت زمان کوتاهی میزان تعامل نسبتاً زیادی با موضوع مورد توجه مقاله حاصل شود (مورگان^۱، ۱۹۹۷). معیارهای مشارکت، مبنی بر سن بالای ۳۵ سال و سکونت در شهر کلاله و روستاهای حومه است. تصمیم بر آن است که به طور خاص بر روی افراد میانسال و سالخورده تمرکز شود؛ زیرا این روند جمعیت‌شناختی در تأکید بر انتخاب میراث‌داران دانش بومی هنر، مورد توجه ویژه محقق برای توسعه فراگیر برنامه‌های جامعه است. علی‌رغم اینکه شرکت‌کنندگان به زبان فارسی مسلط هستند، این امکان به آنان داده می‌شود تا در صورت تمایل، پاسخ‌ها را به زبان فرهنگی خودشان بیان کنند. سپس صداهای ضبط شده رونویسی و در صورت لزوم به فارسی ترجمه می‌شود. اشباع نظری نمونه‌ها - جمع‌آوری روایات هنرمندان - بر پایه دستورالعمل اسکولا (۱۹۹۸) بین ۱۵ تا ۲۰ متن است؛ اما به طور کلی، جمع‌آوری داده‌ها تا زمانی ادامه می‌یابد که محتوای داستان‌ها نظیر یکدیگر شده و اطلاعات متمایزی حاصل نگردد. پیرو توصیه‌های ذکر شده، نمونه آماری پژوهش، تعداد ۵۳ نفر از میان کارگزاران فعال در سازمان‌های هنری و بخش‌های اجرایی و هنرمندان بومی منطقه به صورت نمونه‌گیری خوشه‌ای انتخاب شدند. پرسش‌نامه‌های ابتدایی از جهت روایی مورد سنجش قرار گرفتند و در پرسش‌نامه‌های ثانویه، گویه‌هایی که دارای روایی نامناسب بودند، شناسایی گردیدند. پس از تأیید پرسش‌نامه‌های نهایی توسط پژوهشگران و صاحب‌نظران، آزمون‌های مصاحبه و پرسش‌نامه همدلی با حجم ۲۷ نفر صورت گرفت.

۴٫۲ روش تجزیه و تحلیل داده‌ها

داده‌ها به کمک روش تحلیل گفتمان انتقادی^۲ مورد تجزیه و تحلیل قرار می‌گیرد، تا بتوان ادراکات و انتظارات مدیران و هنرمندان از آینده سازمان‌های هنری را شناسایی کرد و مشخص گردد که کدام

⁵ Davidson

⁶ Van Dijk

⁷ Johnson

⁸ Turner

¹ Morgan

² critical discourse analysis

³ Fairclough

⁴ Gibson

۴،۳ زمینه فرهنگی- اجتماعی شهر کلاله

یکی از عمده خصیصه‌های استان گلستان، وجود بافت متنوع اجتماعی و در نتیجه مؤلفه‌های فرهنگی متفاوت آن است. به طور خاص شهر کلاله جامعه‌ای چند فرهنگی را شامل می‌شود، به طوری که حدود ۸۷٪ در خانه به زبانی غیر از فارسی صحبت می‌کنند. هم‌زیستی گسترده اجتماعی موجود با فرهنگ‌های متفاوت که عمدتاً دو گروه فرهنگی ترکمن و سیستانی ترکیب فرهنگی شهر کلاله و توابع را تشکیل می‌دهند، موجب تنوع در معیشت و زندگی، اعتقادات و آداب و رسوم و به‌خصوص فعالیت‌های هنری شده است (مطالعات آمایش استان گلستان، ۱۳۹۵). شعر، موسیقی و رقص در میان این گروه‌های فرهنگی، آمیختگی عمیقی با تمام سطوح زندگی آنان دارد. از این چشم‌انداز، یکی از بارزترین ویژگی‌های گروه‌های غیرفارسی زبان در شهر کلاله، تکلم به زبان مادری، علاقه به هنر بومی و پوشیدن پوشاک سنتی است.

بخشی عمده یا تقریباً تمامی وظایف مرتبط با عرضه و آموزش هنر در اوقات فراغت، بر عهده ادارات محلی و استانی به‌ویژه اداره فرهنگ و ارشاد است. برابری فرهنگی- اجتماعی به عنوان وسیله‌ای برای گرد هم آوردن تخصص گروه‌های متنوع برای حفظ منافع کل جامعه شهری در نظر گرفته می‌شود. با این حال سیاست‌های منطقه‌ای در شهر کلاله که بتواند گروه‌های فرهنگی- اجتماعی مختلف را به مشارکت تمام‌وقت و فعال در حفظ و اشاعه هنر ترغیب کند، برای همه در دسترس نیست. در سطح توسعه‌یافتگی استان، عدم وجود تعادل و توازن، گردآمدن زیرساخت‌های فرهنگی در مرکز و شکاف درآمدی عظیم بین نواحی مختلف آن، محدودیت‌های قابل توجهی را در مسیر پیشرفت اقتصادی و اجتماعی به وجود آورده است. وضع موجود حکایت از وضعیت نامتعادل شهری دارد، به

مطلوب اجتماعی دسترسی داشته، به شرکت‌کنندگان این فرصت را می‌دهد که خود را فارغ از ضوابط و مانند دیگران تصور کنند و در مورد ادراکات خود و زنجیره‌ای محتمل از رویدادها بنویسند. بدین ترتیب، داستان‌های مبتنی بر همدلی ممکن است به عنوان یک راهکار برای شنیده شدن صدای افراد تأثیرگذار، اما مهجور عمل کند. نظر به آنکه در روش داستان‌های مبتنی بر همدلی متن‌های طولانی‌تری به دست می‌آید، بیشترین تأثیر را در تفسیر خواهد داشت.

پیرو توصیه‌های یاد شده در روش تحلیل گفتمان انتقادی و به منظور اطمینان از اعتبار پژوهش، اولین گام در تحلیل، آشنایی با متون است. این مرحله شامل توصیف مؤلفه‌ها و تحلیل داده‌های گرد آمده، به طریق خواندن دقیق و بازخوانی هر متن است. در مرحله بعد، محقق با توجه ویژه به همپوشانی‌ها، شباهت‌ها و تضادها، راه‌های ظهور مفاهیم و مقولات را در متن‌ها بررسی می‌کند. محقق بیشتر بر آن تأکید خواهد داشت که چگونه معانی خاصی مانند سرمایه اجتماعی و سایر ابزارهای سخنوری روایت شده، برای ایجاد درک خاصی در مورد هویت اجتماعی، بحران و پایداری استفاده می‌شود. سپس مقوله‌ها با سایر همکاران مورد بحث قرار می‌گیرد. در این مرحله نیز، بحث‌ها همچنان بر این تمرکز دارد که چگونه مقولات و ادراکاتی که در متن پدیدار می‌شوند، به ادبیات مربوط به هویت اجتماعی، زمینه‌گرایی فرهنگی- اجتماعی، پایداری اجتماعی و تنوع فرهنگی مرتبط می‌گردند. در گام نهایی برای ارزیابی اعتبار نتایج پژوهش، راهبرد زاویه‌بندی^۱ مورد استفاده قرار می‌گیرد. این آزمون با هدف اتفاق نظر در خصوص یک نتیجه یا یافته خاص به طریق ترکیب‌بندی انواع روش‌ها، نظریه‌ها و داده‌ها صورت می‌گیرد (دنزین، ۲۰۰۹) که در مطالعه حاضر، شیوه زاویه‌بندی نظری با محتوا تناسب دارد.

² Denzin

¹ Triangulation

۵ تحلیل یافته‌ها

در این بخش، هدف بررسی تفاوت میان دو سبک گفتگمانی، تحلیل میان متنی و تحلیل بازنمایی رویدادهای هنری فرضی است. بدین ترتیب داده‌های حاصل از جمع‌آوری ۱۵ مصاحبه موضوعی با مدیران حوزه هنر و ۱۲ داستان مبتنی بر همدلی که توسط هنرمندان بومی نوشته شده، ارزیابی می‌گردند. روایات داستان‌های مبتنی بر همدلی، با هدف دستیابی به درکی جامع از تفاوت دیدگاه‌ها و شباهت آن‌ها، دو به دو مقایسه می‌شوند. آزمون‌گیری در این مرحله توسط پژوهشگران و ضمن تأیید سه استاد و صاحب‌نظر انجام شد و تحلیل گفتگمان انتقادی پاسخ‌های مدیران حوزه هنر و روایت‌های هنرمندان بومی نیز با همکاری دو پژوهشگر در حوزه جامعه‌شناسی صورت گرفت. در نهایت پس از تطبیق مباحث مطرح شده با مبانی نظری، پنج مؤلفه در رابطه با آموزش هنر از زبان هنرمندان بومی و مدیرانی که در مصاحبه‌های تحقیقاتی و روایت‌گری شرکت کردند، به شرح زیر مشهود بود.

۵/۱ گستردگی سطح آموزش هنر

سطح آموزش هنر از نظر تعداد مخاطب، برنامه‌ریزی و ایجاد مکان‌های مولد به طور کلی نشان‌دهنده دغدغه مدیران و هنرمندان در این رابطه بود. مدیران حوزه هنر این موضوع را یادآوری می‌کردند که کمبود برنامه‌ریزی‌های کوتاه‌مدت و بلندمدت در فعالیتهای فرهنگی- هنری شهر کلاله ناشی از عدم همکاری اداره آموزش و پرورش در جهت گسترش سطح آموزش هنر است. همچنین هنرمندان بومی از فقدان فضای آموزشی گسترده متناسب با جمعیت شهری به‌ویژه برای رشته‌های ادبیات و موسیقی گلایه داشتند. مدیر کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان وضعیت را این گونه توضیح داد که طی بازدید رئیس آموزش و پرورش از

طوری که عمده شهرهای استان در ردهی شهرهای کوچک و روستا- شهرها طبقه‌بندی و به حاشیه سپرده می‌شود (مطالعات آمایش استان گلستان، ۱۳۹۵؛ تقوایی و همکاران، ۱۳۹۸: ۱۳۳). با توجه به سیستم ناپایدار موجود در اجرای سیاست‌ها، علاوه بر تشدید جدایی‌گزینی اجتماعی، این شهر در معرض توسعه نامطلوب صرفاً در بعد کالبدی قرار گرفته که موجب بحران هویت اجتماعی در منطقه است.

بنابراین جای تعجب ندارد که مقامات ارشد سازمان‌های هنری شهر کلاله از منظر به‌کارگیری نیروها، همچنان بیشتر از افراد بومی، توسط نیروهای اجرایی و مدیریتی غیربومی اشغال می‌شوند. این اتفاق زمینه‌ساز پیامدهایی نظیر عدم امکان استفاده از پتانسیل‌های گروه‌های فرهنگی- اجتماعی ساکن در مسؤولیت‌های اداری و آموزشی، بالا رفتن میزان رقابت بین گروه‌ها جهت کسب مسؤولیت‌های اداری و مدیریتی و پایین آمدن میزان پایبندی برخی از مدیران غیربومی در فرآیند عمل در فضاهای فرهنگی شده است. به همین علت، توسعه متوازن با معیارها و اهداف معطوف به ارزش‌های فرهنگی نظیر ارزش‌گذاری فعالیت‌های هنری نیز کمتر دیده شده و اجازه ظهور و بروز وجهی قابل قبول نیافته است. بی‌شک پذیرش تنوع فرهنگی و لحاظ نمودن خواسته‌های گروه‌های مختلف به گونه‌ای عقلانی، نتیجه‌ای جز حرکت در راستای انسجام منطقه‌ای و پایداری جامعه شهری نخواهد داشت. لذا هدف تحقیق حاضر جلب نظر مدیران حوزه هنر در شهر کلاله به تعامل و مشورت با هنرمندان بومی منطقه در اتخاذ سیاست‌ها و برنامه‌هایی جهت رفع بحران هویت اجتماعی خواهد بود.

مقالات شروع به تکرار یکدیگر کردند و اطلاعات جدیدی به همراه نداشتند، به این معنی که معیار اشباع پر شده بود.

^۱ اگرچه تعداد مقالات به حد نصاب نرسیده است، اما پس از آشنایی با محتویات مقالات، داده‌ها کافی تلقی شد. به عبارتی

در این رابطه شاعری حاضر در فضای یک انجمن ادبی باور دارد که روی کاغذ آوردن زندگی‌نامه هنری افراد، تا زمانی که بهبود کیفیت فرهنگ و هنر مردم ترکمن را در واقعیت نینیم، چندان ارزشی نخواهد داشت. مدیران حوزه هنر عموماً در جریان کلاس‌های خانگی‌ای که در سطح شهر و روستاهای وابسته در قالب یک استاد و چند شاگرد مشغول فعالیت‌اند، هستند. از نگاه آنان، کلاس‌های خانگی می‌تواند خوب و مفید باشد؛ اما چون به صورت آکادمیک، علمی و پایه‌ای پیش نمی‌رود، مقطعی کار شده و تداوم ندارد. بنابراین اکثر قریب به اتفاق مدیران و هنرمندان بومی بر طرح برنامه‌ای که در آن، کلاس‌هایی به صورت متشکل و با اطلاعیه مقرر در مجموعه‌ای گسترده برای عموم برگزار شوند، اتفاق نظر دارند. از طرفی مدیر اجرایی یک جشنواره فرهنگی به شکلی واقع‌بینانه این موضوع را مورد بررسی قرار داده و پیشنهاد می‌دهد تا زمانی که مکانی برای فعالیت حرفه‌ای هنرمند بومی ایجاد نشده، بهتر است که در خانه به فعالیتش ادامه دهد. او ضمن اشاره به بافت روستایی گسترده اطراف شهر کلاله و دور از دسترس بودن امکانات توسعه فرهنگی برای روستاییان، تأکید بر حفظ وضعیت موجود و تداوم فعالیت‌های خانگی دارد. یکی دیگر از مدیران حوزه هنر نیز توصیه می‌کند که فعالیت کارگاهی در سطح شهر و روستاهای وابسته برقرار باشد تا با در اختیار گذاشتن امکانات برای آنان به کمک جذب سرمایه‌گذار بتوانیم میراث فرهنگی و هنری ارزشمندمان را حفظ کنیم.

هنرمندان تأکید دارند که آموزش هنر بومی به هرچه بیشتر فعال و خلاق بودن ما کمک می‌کند و در تداوم آن، موجب جذب افراد بیشتر به هنر بومی و آگاهی جامعه از بستر فرهنگی- هنری خود می‌شود. به علاوه آنان نیز معتقدند که در مقایسه با مؤسسات هنری، طرح یک مجموعه هنری فراگیر در تسهیل رشد و پیشرفت فرهنگ و هنر بومی و معرفی هرچه بهتر فرهنگ‌های متنوع به جامعه

کانون و شکل‌گیری گفتمان، فرصتی برای ارائه نظرات فراهم آمده است. او از مسؤول مربوطه انتظار دارد که ورود کودکان و نوجوانان به کانون را به عنوان بخشی از برنامه‌های مدیریتی آموزش و پرورش در نظر گرفته و از طریق حمایت مالی، دانش‌آموزان را به این مرکز پرورش فکری هدایت کند.

هنرمندان پیشنهاد می‌کنند که فضای آموزش و ارائه آثار الهام گرفته از هنر بومی نیز برای هنرمند فراهم باشد. مدیران تأکید داشتند که در حوزه فرهنگ و هنر، به جهت حفظ تداوم و پیوستگی فعالیت، باید تمرکز بیشتری بر برنامه‌های بلندمدت داشته باشیم. درحالی‌که هنرمندان بومی در این فکر بودند که با وجود کم‌توجهی به اهمیت آموزش هنر در سطح پایه، نمی‌توان انتظار داشت که برنامه‌های کوتاه‌مدت و بلندمدتی را برای رشد فرهنگ و هنر تدوین کرد. در این گفتمان هنرمند بومی متذکر می‌شود که سطح پایه همان آموزش و پرورش است که ضرورت دارد مدیران آن برای تعامل با اداره فرهنگ و ارشاد کمی انعطاف نشان داده و از دید هنری به مسائل نگاه کنند. هنرمندی نوازنده این گونه به جزئیات موضوع می‌پردازد:

"ورود ساز و دستگاه‌های موسیقی به مدارس ممنوع است. آیا بهتر نیست که دانش‌آموز بجای سرگرم شدن با موبایل، هنری را یاد گرفته و دنبال کند؟.. پس از گذشت چند سال از سابقه فعالیت، از این راه منبع درآمدی نیز خواهد داشت. به احتساب این که در شهر کلاله ۲۰ مدرسه تاسیس شده، اگر حتی از هر مدرسه با ۳۰۰ نفر دانش‌آموز حداقل سه هنرجو بیرون آید، ما در این زمینه موفق عمل کرده‌ایم. در مقایسه با گذشته، در کانون‌های سابق هیچ فعالیت فرهنگی- هنری و برنامه جذب هنرجو از جمله تمرین تئاتر، نمایشگاه، برنامه خیابانی در فضاهای باز صورت نمی‌گیرد. به علاوه ما برای اجرای گروهی موسیقی در سالن ارشاد، ساز به تعداد کافی نداریم. با این اوضاع چطور می‌شود موسیقی را آموزش داد؟".

"ما هنرمندان دیگری نیز داریم که پنهان هستند؛ به عبارتی اینان راه ارتباط با مدیران را برقرار نکرده‌اند، کانون و پایگاه مشخصی برای خود ثبت نکرده‌اند و از طرفی ما مجموعه‌ای را برای حضور آنان در دسترس نگذاشته‌ایم. تنها عاملان ارتباطی ما با هنرمندان بومی پنهان، اشخاصی بودند که در جشن‌های محلی از این افراد دعوت می‌کردند و ما به طریق غیررسمی و محاوره‌ای، دعوت هنرمند بومی به رویدادها را به این اشخاص واسط می‌سپردیم".

بنابراین نیاز به مدیریت قوی‌تر احساس می‌شود؛ به این معنا که از دیدگاه هنرمندان، مدیران در این مجموعه باید مختصری از هر رشته هنری اطلاعات داشته، تا بدانند که احتیاجات آنان در هر زمینه خاص چه خواهد بود. به علاوه مدیران حوزه هنر، دعوت از شاخص‌های فرهنگی گروه‌های اجتماعی متنوع ساکن در شهر کلاله را برای نظرخواهی در روند برنامه‌دهی پیشنهاد می‌کنند. در تداوم این نظرخواهی در ارتباط با احترام به تنوع فرهنگی، می‌توان به کمک هر نوع فعالیت هنری تصویری از جامعه شهری کلاله را با تنوع فرهنگی‌اش به نمایش گذاشت. این اقدام به تبادل بیشتر فرهنگ و هنر نیز کمک می‌کند؛ به گونه‌ای که بتوان به استقبال جمعی و دستیابی به چنین ادراک ارزشمندی که هنرمندی نوازنده در رابطه با همبستگی دست یافته، امیدوار بود:

"مدیر و هنرمند لازم و ملزوم یکدیگرند و به همدیگر احتیاج دارند. پایه موسیقی، شعر و نغمه است و شاعر برای ما اهمیت بسیاری دارد. اگر نتوانیم در کنار شاعر باشیم و کمکش کنیم، موسیقی را هم نمی‌توانیم گسترش دهیم".

مدیران حوزه هنر بر تداوم این فعالیت فرهنگی در هر گروه اجتماعی، با هدف ارتقای حس هویت درون‌گروهی توجه خاصی دارند. در این راستا، یکی از مدیران حوزه هنر اشاره قابل تأملی بر ضرورت استقرار و فعالیت نهادهای مردمی دارد:

موفق‌تر عمل خواهد کرد. نوازنده‌ای بومی این چنین به ضرورت طرح مجموعه‌ای هنری اشاره می‌کند:

"طریقه ساخت آلچیق ترکمن، ساخت دوتار ترکمن - تامدثرا - سوزن دوزی ترکمن و همچنین بازی‌های بومی محلی، این‌ها همه مواردی هستند که به طور آشکار در حال فراموشی هستند. علاوه بر برگزاری جشنواره‌ها که در بازآفرینی هنرهای بومی نقش مهمی دارد، تاسیس مجموعه‌ای هنری تحت نظر میراث فرهنگی و اداره فرهنگ و ارشاد نیز بازده بسیاری خواهد داشت. بطور مثال در خانه میراث فرهنگی گنبدکاووس -شهر همجوار- هر زمان که مراجعه کنید، با تنوع بسیاری از فعالیت‌های هنری مواجه خواهید شد".

۵٫۲ میانجی‌گری سرمایه اجتماعی

به طور کلی، مدیران نیاز به حفظ و تقویت سرمایه اجتماعی را به عنوان عامل کلیدی موفقیت مجموعه هنری در هویت‌بخشی به جامعه شهری تعریف می‌کنند. دبیران سازمان‌های مردم نهاد نقش میانجی سرمایه اجتماعی را در ارائه و ترویج دانش هنر بومی به‌شدت در هم تنیده می‌دانند؛ به طوری که در یک گفت‌وگو، دبیری از یک انجمن ادبی، آحاد افراد جامعه را نیازمند تعامل اجتماعی توصیف می‌کند:

"من نمی‌گویم که انجمن ما دکتر و مهندس پرورش می‌دهد، کما اینکه افراد عضو کانون در چنین مسیری قرار خواهند گرفت. اما می‌خواهم بگویم کسی که از این در خارج شده و الان کارگری می‌کند، کارگر خوبی است".

در داستان‌های مبتنی بر همدلی، هنرمند بومی سرمایه اجتماعی را چندوجهی‌تر دانسته و آن را مستقیماً با ابعاد مختلف فضای فرهنگی- هنری مجموعه و جشنواره‌ها پیوند می‌دهد. در میان بازنمایی‌های هنرمندان، تمرکز نقش میانجی سرمایه اجتماعی، در اهمیت تعامل حرفه‌ای با مدیران حوزه هنر و فرصت ملاقات با هنرمندان بومی سایر گروه‌های فرهنگی- اجتماعی است:

حمایت کرد؛ آنان را بهتر بشناسیم و به نوعی شایسته‌تر به جامعه شهری بشناسانیم.

۵٫۳ فرصت‌های مدیریتی

مدیران در نظر به تنوع فرهنگی موجود در شهر کلاله مخالف برتری‌جویی فرهنگی یک گروه نسبت به دیگری هستند و توصیه دارند که "هر مقوله جایگاه و ثبات خودش را داشته باشد؛ اعم از فرهنگ، لباس و آداب رسوم خاص هر گروه فرهنگی و از این گونه تفاوت‌ها است که موفقیت حاصل می‌شود". همان‌طور که هنرمندان بومی برای احیای شور و شوق جامعه شهری، برگزاری هر چه بیشتر رویدادهای فرهنگی-هنری متنوع را یک ضرورت اجتماعی می‌دانند:

"ما می‌توانیم در شهر کلاله یک کنگره ادبی با دو موضوع اصلی و همچنین موضوع آزاد - تحت عنوان بخش جنبی کنگره - برگزار کنیم که در بخش‌های مختلف شعر، داستان، گزارش و خاطره نویسی، خود نگاشت و غیره فعالیت داشته باشد. به این طریق قطعاً تصویر جامعی از کلاله را می‌توان به نمایش گذاشت. ما قبلاً این کار را در سطح استانی و به میزبانی شهر کلاله با کمک پژوهش‌سرای دانش‌آموزی انجام داده‌ایم؛ رویداد خیلی خوبی بود و بازدهی خوبی داشت".

"بنظرم رویدادهای هنری در شهر کلاله فصلی برگزار شود، بهتر است. چون اینجا فصل درو و فصل کشت، تولید پيله ابریشم و.. داریم و چون عمده فعالیت مردم ترکمن دامداری و کشاورزی است، فصل‌های بهار و پاییز بهترین موقعیت برای برگزاری جشن‌ها و بازشناسی فرهنگ و هنر این گروه فرهنگی در روستاهای‌شان است".

با توجه به تنوع فرهنگی که در شهر کلاله وجود دارد، هنرمندان بومی معتقدند که می‌توان تلفیقی از هنرهای بومی را در آن به نمایش گذاشت و تأکید بسیاری بر فراهم شدن شرایط لازم برای اجرای جشنواره چند فرهنگی دارند. از نظر مدیران واکنش لحظه‌ای مردم در روز برگزاری رویدادها اهمیت

"به واسطه بومیان منطقه به ویژه مردم ترکمن و به طور مثال انجمن ادبی مختومقلی فراغی، برخی فعالیت‌های هنری مانند لالایی‌خوانی، رقص و نیز بازی‌های بومی-محلی دوباره زنده شده‌اند و این انجمن در تلاش برای بازگرداندن این هنرها به بستر فرهنگی مردم ترکمن هستند. در این مسیر، سرمایه‌گذارانی ترکمن بوده‌اند که برای برگزاری برنامه‌های فرهنگی-هنری خود به ما کمک کرده‌اند. اما این تلاش‌ها در فرهنگ سایر گروه‌های ساکن در شهر کلاله، کمتر دیده شده؛ به طوری که تاکنون هیچ انجمن ادبی و هنری برای سایر گروه‌های فرهنگی در راستای حفظ آداب و رسوم خاص آنان تاسیس نشده است".

اما آن گونه که از گفت‌وگو با مدیران برمی‌آید، در حال حاضر میزان حمایت این افراد در حدی نیست که چاره‌ساز باشد و مبلغ واگذار شده، تنها صرف تبلیغات محیطی می‌گردد. در نتیجه فرآیند برگزاری رویدادها همچنان تحت حمایت استانداری و زیر نظر و اختیارات مدیران این مجموعه است. تأکید بر پشتیبانی مداوم از سازمان‌های مردم‌نهاد، به طوری-که بتوان سرفصلی برای برگزاری جشنواره‌های مردمی در روستاها تعریف کرد، از جانب دبیران اجرایی رویدادها بسیار مفید تلقی می‌شود؛ چراکه اهمیت بسزایی به‌خصوص در توسعه روند اشتغال‌زایی دارد و تأثیر چشمگیری بر گرایش جامعه روستایی به حفظ و اشاعه فرهنگ و هنر خواهد داشت.

بعد از همه‌گیری ویروس کرونا، برگزاری تمام رویدادها را به مدت دو سال کنار گذاشته شد. به همین جهت برای احیای روحیه جمعی، تقویت حس هویت درون‌گروهی و اطمینان از بهره‌گیری تمام جمعیت ترکمن در منطقه، تصمیم دبیران اجرایی جشنواره‌ها بر آن شد که فضای برگزاری رویدادها به روستاها هدایت شود. دبیران معتقدند که به این طریق می‌توان از هنرمندان بومی گروه‌های فرهنگی مختلف که عمده آنان ساکن روستاها هستند،

۵٫۴ تهدیدات خارجی

در نظر اکثر هنرمندان بومی، مهم‌ترین راهکار برای تقویت هویت اجتماعی، افزایش همبستگی درون‌گروهی و بین فرهنگی شناخته شده و این در حالی است که هنرمندان بومی منطقه هم‌دیگر را نمی‌شناسند و به همین خاطر در تصمیم‌گیری‌ها نیز مشارکت لازم را ندارند. مرتبط با همبستگی درون‌گروهی، یک سری آداب و رسوم وجود دارند که از گذشته به ما رسیده و به صورت گروهی به اجرا در می‌آید. این سنن از نگاه هنرمندان بومی در خطر نابودی و فراموشی هستند که از جمله آن‌ها می‌توان به آوازهایی که در مراسم عروسی خوانده می‌شوند، اشاره کرد؛ چراکه اجرای این آداب و رسوم نیاز به همکاری گروهی دارد و در اجرای فردی، آن پیام فرهنگی خاص به مخاطب منتقل نمی‌شود. در مورد پوشش فرهنگی نیز به علت حجم زیاد استفاده از پارچه و گرانی، دیگر لباس‌های مربوط به هر گروه فرهنگی تهیه نمی‌گردد.

همچنین در زمینه ارتباط بین فرهنگی، متأسفانه به دلیل شرایط نامساعد برای حضور هنرمند بومی در سازمان‌های هنری، کمتر در جریان برگزاری رویدادها قرار گرفته و به طور کلی از آنان نظرخواهی نمی‌شود. نکته امیدوارکننده این است که در شهر کلاله با وجود کم‌توجهی مسئولین مربوطه به انتظارات هنرمندان بومی، در تمام رشته‌های هنری فعالیت داشته و دست از فعالیت نمی‌کشند. از طرفی اگر هنرمندان بومی مورد توجه و حمایت سازمان‌های هنری باشند، جامعه نیز از حضور و فعالیت آنان استقبال می‌کند. اما زمانی که این افراد بازدهی سابق را ندارند، متأسفانه به خودشان واگذار می‌شوند. به طور مثال یکی از دشواری‌های هنرمندان منطقه، اخذ صلاحیت تدریس و گذر از آزمون آکادمیک است که در پی کسب آن، از هنرمند انتظار می‌رود که آموزشگاهی تأسیس نموده و شرایط مدیریت آن را نیز داشته باشند. هنرمندان عامل فاجعه بار برای سازمان‌های هنری را عدم درک

کمتری دارد؛ چون پس از برگزاری هر دوره از یک رویداد خاص، می‌توان شاهد تعاملات گسترده اجتماعی بود و استقبال مورد نظر گروه‌های اجتماعی را در روزها و ماه‌های پیش رو احساس نمود.

بارزترین مسأله پیش روی هنرمندان بومی و مهم‌ترین مشکل در روند تصمیم‌گیری مدیران این حوزه، کاهش چشمگیر تعامل میان هنرمند بومی با مدیران سازمان‌های هنری موجود است. در این روند، آن تعاملی که شایسته روابط سازمانی و هنری است، اتفاق نمی‌افتد. این عامل اصلی کمبودها در مسیر اجرای رویدادها را می‌توان این گونه از زبان یک هنرمند بومی به اشتراک گذاشت:

"دانش بومی هنرمند در حوزه هنری مؤلفه‌هایی مانند گویش، زبان و پوشش او متناسب با فرهنگ خاص او را نیز شامل می‌شود و در موفقیت مجموعه هنری تأثیرگذار است. نحوه مطلوب ارتباط کلامی و دیداری مدیر در برخورد اول با هنرمند بومی، خودش یک نوع هنر است. ایرادی ندارد اگر مدیر هم جامه رسمی نپوشد و لباس سنتی برگرفته از هنر بومی منطقه را بر تن کند".

یکی از دبیران انجمن ادبی در رابطه با بخش ادبی و شعر، یادآوری می‌کند که انجمن ادبی، تنها شامل بخش ادبی نبوده و به برقراری فعالیت‌های هنرمندان در حوزه هنرهای نمایشی و موسیقی و غیره نیاز دارد و می‌توان از هنرمندان برجسته در هر رشته هنری دعوت به عمل آورد.

"در چنین فضایی هنرمند بومی با فرهنگی خاص، به جای هم‌رنگ شدن با جامعه، نظر مخالف خودش را در رابطه با ناکارآمدی مجموعه و چگونگی اصلاح فعالیت‌های آن بازگو می‌کند. بنابراین زمانی که روند کار مدیران نقد می‌گردد، در مسائلی مانند دعوت از تمام هنرمندان بومی به حضور فعال در رویدادها، بدون استثنا و گلچین نمودن، یک وظیفه هنری به انجام می‌رسد".

متقابل بین مدیر و هنرمند می‌دانند که نارضایتی عمیقی بین آنان نهفته است:

"ما در این منطقه هنرمندان بومی بسیاری داریم که اگر مدیر با آنان تعامل و معاشرت نداشته باشد، احتمال آن که هنرمند غیربومی را برای آموزش به این موسسه بیاورد، بسیار است. در این فضا، اگر موقعیت تعامل هم پیش آید، بدون دعوت قبلی است و تنها ما را به عنوان سیاهی لشکر می‌خواهند."

در زمینه ارتباط با ذی‌نفعان، در شهر کلاله مشارکتی با بخش‌های خصوصی وجود ندارد و شرکت‌های حداقلی به جهت جلب حمایت مالی، با افراد صورت می‌گیرد و شرکت‌ها تمایل چندانی نشان نمی‌دهند. حتی در رویدادهایی که با مسؤولیت سازمان‌های دولتی، مانند سازمان فرهنگ و ارشاد برگزار می‌شود، هزینه ایاب و ذهاب و دستمزد فعالیت هنری بر عهده هنرمندان بومی است. بسیاری از مدیران انتظار دارند که شرایطی فراهم شود، تا از هنرمندان بومی تقدیر و تشکر شود. درحالی‌که هنرمند بومی، تقدیر و تشکری که حتی هزینه رفت و آمد او را تأمین نکند، نمی‌خواهد. کمبود بودجه حمایتی باعث شده که هنرمندان بومی این گونه از جو نامساعد سازمانی فاصله بگیرند:

"چطور می‌توانم چنین موفقیتی را برای یک مجموعه هنری فرضی در این شهر تصور کنم، در حالی که می‌بینیم روز به روز دست و پای هنرمندان به هر طریقی از انجام فعالیت کوتاه می‌شود. اما اگر این فرصت واقعاً پیش بیاید، خوشحال خواهم بود؛ با هنرمندان گروه‌های فرهنگی مختلف نشسته، شعر و آواز می‌خوانیم. خودمان را گول نزنیم! این اتفاق نمی‌افتد در حالی که هر روز جو عمومی غمگین‌تر و آشفته‌تر می‌شود. مدیر مجموعه هنری هم نمی‌تواند کاری از پیش ببرد تا زمانی که بودجه مورد نیاز را نداشته باشد."

خشم و قهر هنرمندان بومی روز به روز نسبت به بی‌توجهی و کم‌کاری مسؤولان در بهبود وضعیت

فرهنگی- اجتماعی فراگیری و حفظ دانش هنر افزایش می‌یابد و در تداوم آن، بی‌تفاوتی جامعه نسبت به واقعیت موجود بیشتر می‌شود. بنابراین عامل اساسی از نقطه نظر هنرمندان بومی، وجود یک آفت مهم در جامعه ما، به نام انحصارطلبی و تراکم قدرت در فعالیت‌های سیاسی- اقتصادی است. آنان در یک مجموعه فاجعه بار، همکاری را تصور می‌کنند که دیگر تمایلی به انتقال دانش هنر بومی ندارند:

"قبلاً در زمینه معاشرت با همکاران و هنرمندان فعال بودم، ولی الان تمایلی به آگاهی از وضعیت آنان ندارم؛ چون طبیعتاً می‌دانم با چه مشکلاتی سروکار دارند و این فقط حال من را بد می‌کند."

در حال حاضر، چون اکثریت جامعه شهری و روستایی مشکل معیشتی و بحث ناسازگاری دخل و خرج دارند، هنرمندان بومی ما نیز بیشتر به سمت مشاغل درآمدزا گرایش دارند تا تعامل و همکاری با مدیران حوزه هنر. مدیران اغلب هنرمندان بومی را به طور اتفاقی در خیابان‌های شهر می‌بینند تا زمانش فرا برسد، رویدادی برگزار شود و فرصت تعامل صورت گیرد. اکثر مدیران حوزه هنر، مهم‌ترین عامل بازدارنده در این سال‌ها برای هم‌نظری را همه‌گیری کرونا می‌دانند. اما عده‌ای از هنرمندان شیوع ویروس کرونا را نه یک تهدید جدی، بلکه به عنوان یک فرصت تلقی می‌کنند. به واسطه این همه‌گیری و هدایت عموم به برقراری ارتباط مجازی، افتخار همکاری با هنرمندان و هنرجویانی از سراسر ایران نصیب آنان شده است.

در رابطه با فعالیت‌های غیرحرفه‌ای هنری، بسیاری از اساتید هنری در مقام دبیر انجمن ادبی، چند شاگرد دارند که از طریق پیام‌رسان‌های مجازی به آن‌ها الفبای هنر در هر رشته را آموزش می‌دهند. این فعالیت‌ها از نظر آنان چندان درآمدی ندارد؛ زیرا مانند آموزشکده‌های زبان یا کلاس‌های کنکور به عنوان یک ضرورت اجتماعی مورد استقبال قرار نمی‌گیرد. مردم نیز از هنرمندانی که به رسمیت شناخته نشده‌اند، انتظار دریافت مبلغ ناچیزی را

هنرمندانی را می‌شناسند که زبانزد خاص و عام شده‌اند:

"هنرمند سرمایه‌دار بهترین امکانات و مکان فعالیت را دارد. این در حالی است که ما در یک برنامه هفتگی با عنوان عصری با شعر، از دعوت هنرمندان بومی ساکن روستاهای حومه کلاله معذوریم".

سال‌های زیادی می‌گذرد که دیگر اداره آموزش و پرورش همکاری لازم را با مدیران حوزه هنر ندارد. اغلب مدیران اشتباه عمده این سازمان را در غفلت از اهمیت به حوزه پرورش برای دانش آموزان می‌دانند:

"من بعد از بیست سال فعالیت، احساس می‌کنم که دستگاه‌های دولتی و آثانی که بودجه‌های فرهنگی را در اختیار دارند، باور فرهنگی ندارند. از آن جایی که خیلی از افراد سر جای خودشان نیستند و موقعیت کاری خود را درک نمی‌کنند، برای ما که فعالیت فرهنگی می‌کنیم کمی دلسردی می‌آورد. در شهر کلاله صدای من را خیلی از مسؤولین شنیده‌اند، اما ترتیب اثری داده نمی‌شود. الان من تنها این انجمن را چسبیده‌ام تا سرپا نگهش دارم و هیچ فعالیت گسترده‌تری نمی‌توانم انجام دهم، چون هیچ همراهی در این حوزه ندارم".

"همین روزها، اداره آموزش و پرورش به آموزشگاه‌های هنری، پیشنهاد فعالیت در محیط آموزشی با نام مهارت ایرانی را دادند. در هر کلاس حداقل ۵۰ نفر حضور خواهند داشت و کمترین دستمزد در اختیار ما قرار می‌گیرد. ما مایل به حضور در این گونه فعالیت‌ها نیستیم؛ چون این نامش همکاری نیست".

همچنین در رابطه با فضای برگزاری رویدادها هنرمندان اظهار دارند که اگر مکانی جمعی، متفاوت با سالن ورزشی، با ظرفیت حداکثری و فضای نشست وجود داشته باشد، دیگر نیاز به ممانعت از حضور جمعیت و محدود کردن آنان نخواهد بود. مدت زمان برگزاری رویدادها نیز تاکنون یک روزه

دارند. در نتیجه فعالیت هنرمندان تنها برای حفظ نسل هنرجو ادامه داشته و چون تحت عنوان کلاس-های خانگی برگزار می‌گردد، انگار ذکات دانش‌هنری‌شان را می‌بخشند و برای آنان درآمدزا نیست. هنرمند بومی، خانه خودش را به همان شکل استاد-شاگردی برای آموزش مناسب‌تر می‌بیند؛ چون با وجود مکان و فضای آموزش در اداره فرهنگ و ارشاد، باز هم تدوین یک سری اصول از پیش تعیین شده برای آرامش و تمرکز فکری هنرمند ضرورت دارد.

مرتبط با کم‌توجهی نسبت به یک سری از رشته‌های هنری در رویدادهای گذشته و پیش‌رو، به طور مثال حضور شاعر کم‌رنگ است و معمولاً حفظ مجموعه شعر و ادب در برنامه مدیران نیست. بیشتر رویدادها شامل موسیقی، بازی‌های بومی-محلی و همچنین هنرهای نمایشی با محتوای طنز و غیرحرفه‌ای است. این وضعیت اگر ادامه پیدا کند و هنرمندان از فضا و مخاطبشان فاصله بگیرند، به قول خودشان آن چه تازه خلق کرده‌اند نیز از خاطرشان می‌رود:

"در بخش ادبی عموماً می‌گویند که شاعر و نویسنده جز کاغذ و قلم به چیز دیگری احتیاج ندارند! ما در شهر کلاله مجموعه مکتوب شعر نداریم و تاکنون برای تنظیم آن اقدامی ندیده‌ایم. اگر برای همین برنامه، بودجه را به خود شاعران منطقه اختصاص می‌دادند، تا الان حداقل سه بار مجموعه شعر در قالب کتاب چاپ شده بود. از طرفی فرآیند به چاپ رساندن شعر، تنها ده درصد فعالیت است و باقی کار، مربوط به توان مالی سازمان فرهنگ و ارشاد کلاله جهت تهیه کتاب‌ها برای هنرجویان است".

زندگی هنرمندانی که از راه هنر به فکر کسب و کار و درآمدزایی هستند، خوب است. اما بیشتر هنرمندانی که در رویدادها فعالیت و همراهی می‌کنند و در زمینه اجرا و مشارکت تسلط لازم را دارند، کارگر هستند. دسترسی به هنرمندان نیز بسیار پیچیده است، چون مدیران حوزه هنر، تنها

بازتاب نظر شرکت‌کنندگان درباره تعامل‌گرایی و فرهنگ آن‌ها و همچنین افکار مربوط به احساس تعلق و همراهی است.

بسیاری از شرکت‌کنندگان در مورد مقاومت خود و دیگران در برابر قرار گرفتن در دسته‌هایی خاص و انحصاری اظهار نظر کردند. بنابراین اگرچه شرکت‌کنندگان ممکن است هویت‌های درون‌گروهی خاصی را داشته باشند، اما تأثیر انتسابات بیرونی به وضوح در مذاکرات آن‌ها درباره این نوع هویت‌ها آشکار بود. در میان مدیران، بیش از نیمی از آن‌ها فراتر از سطح محل زندگی خود در سایر شهرهای استان نیز فعالیت می‌کنند. می‌توان ادعا کرد که از نگاه آنان موقعیت‌های اجتماعی خودشان برای انواع هویت‌هایی که از آن‌ها صحبت می‌کردند و انواع ساختارهای دسته‌بندی شده‌ای که ترسیم شد، مهم بود.

از این منظر، برخی روایات حاصل از تحقیقات با تحلیل گفتمانی به صراحت در نظر می‌گیرند که چگونه موقعیت‌های اجتماعی فردی و روایت تجربیات شخصی، انواع ساختارهای هویتی را که جامعه از آن‌ها یاد می‌کند یا می‌سازد، شکل می‌دهند. اگرچه همه مدیران حوزه هنر متعهد به خدمت‌رسانی به تمام گروه‌های فرهنگی ساکن در شهر کلاله بودند، اما هنرمندان بومی اظهار نمودند که دامنه و ماهیت فعالیت‌هایی مانند پرداختن به مقوله تنوع فرهنگی میان هنرمندان، محدود شده است.

همه شرکت‌کنندگان مشارکت‌های درون‌گروهی فرهنگی و هنری را مداخلاتی بلندمدت توصیف کردند که هدف آن‌ها افزایش ظرفیت گروه‌های هنری و کمک به توسعه زیرساخت‌ها در سطح شهری و روستایی بود. شرکت‌کنندگان با نفی نابرابری موقعیت‌های اجتماعی، بر نقش خود در کارگزاری و میانجی‌گری تأکید کردند. اغلب مدیران نیز سایر مشارکت‌های نهادی، از جمله مشارکت با بخش خصوصی را برای تنوع بخشیدن به منافع سیاسی و مدل‌های تأمین مالی بسیار مهم دانستند.

بوده و به این خاطر حجم ازدحام جمعیت در مراسم به خصوص هنگام عصر به میزانی بوده که دیران اجرایی نتوانسته آن را کنترل کرده و نیروی انتظامی و محلی به کمک آنان آمده‌اند.

۵/۵ جمع‌بندی و تدقیق یافته‌ها

پس از شرح مختصر اما جامع ادراکات و انتظارات شرکت‌کنندگان، گفتمان‌های آینده‌نگر در سطح قابل ملاحظه‌ای شناسایی شدند. در پنج مؤلفه مشخص شده، در تداوم تحلیل روایت‌های هنرمندان بومی، زمینه‌های سیاسی و فرهنگی خطوط داستانی مطرح گردیده و در بررسی پاسخ‌های مدیران حوزه هنر، پایداری فرهنگی- اجتماعی در رابطه با سایر ابعاد پایداری به عنوان عاملی اثرگذار دریافت شد. پیامدهای عملی پنج مؤلفه مورد نظر عبارت بودند از: چگونگی پرورش هویت و رفاه شخصی، چگونگی تقویت برابری طلبی در میان جامعه هنری، و نحوه ترویج کد رفتاری مطلوب بدون اعمال قوانین و محدودیت‌های غیر ضروری.

داستان‌های مبتنی بر همدلی همراه با تحلیل گفتمان، بینش‌های جدیدی را در مورد مسائل موفقیت و شکست رویدادها در یک مجموعه هنری فرضی به وجود آورد. تأثیر محقق در مرحله جمع‌آوری داده‌ها به طور طبیعی در مصاحبه‌های حضوری بیشتر از داستان‌های مبتنی بر همدلی بود. اعتبار یافته‌ها با این واقعیت افزایش یافت که هنرمندان، با روش جمع‌آوری داده‌ای متفاوت، به موضوعات مشابه بسیاری با نظر مدیران اشاره کردند، حتی اگر نقطه نظرات تأکیدی آنان متفاوت بوده باشد.

مجموعاً در مورد مظاهر هویت اجتماعی در شهر کلاله، گفتمان‌های متعددی شناسایی شد و به همین ترتیب، صدهای مختلفی شنیده شد. نقش سازمان‌های هنری در حفظ سرزندگی فرهنگ‌های در خطر انقراض در جهان معاصر، موضوعی بود که نه تنها در تعابیر هنرمندان، بلکه در مصاحبه‌های مدیران هنری نیز ظاهر شد. موضوعات مکرر داده‌ها

ارتباط بصری آن با طبیعت، بر ایجاد ارتباطی سازگار و همگون‌تر میان این اثر معماری و زمینه فرهنگی-اجتماعی شهر کلاله تأکید شد.

در بخش تحلیل یافته‌ها و مطرح نمودن ادراکات و انتظارات شرکت‌کنندگان، می‌توان اظهار داشت که در نتیجه برطرف نشدن چنین کمبودها و نارضایتی‌هایی، بدیهی است که دولت تلاش و رغبت چندانی برای تقویت پایه‌های جامعه مدنی نداشته باشد.

در این رابطه، زمینه‌گرایی و توجه به زمینه در معماری و شهرسازی به علت تأثیر بر جنبه‌های فرهنگی و اجتماعی شهرها و در نتیجه تولید سرمایه اجتماعی اهمیت بسیاری دارد. علاقه به ارزش‌های بومی و دلبستگی‌های مکانی واقعیتی است که هنوز بر اهمیت حفظ تفاوت‌ها و ویژگی‌های واحد هر فرهنگ تأکید می‌کند. بنابراین توازن میان معماری و زمینه کالبدی، تاریخی و فرهنگی-اجتماعی می‌تواند هم برای خود مجموعه و هم برای زمینه، عاملی مؤثر و تقویت‌کننده باشد. در بهره‌گیری از هر دو سبک گفتمانی مصاحبه و پرسش‌نامه همدمی، تشریح شد که چگونه با غفلت از فرهنگ و دانش بومی و با مدیریت تک‌صدایی و برتری‌جویی فرهنگی، جامعه شهری در سطوح متفاوت اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و بوم‌شناختی متلاشی می‌شود. با کنار هم گذاشتن این موضوعات، می‌توان راه حل را در سازمان‌های یادگیرنده جست‌وجو کرد و نشان داد که با تلفیق مؤلفه‌های اجتماعی هویت می‌توان با کمک، همکاری، هم‌فکری و به طور کلی تعامل و یادگیری از عهده مشکلات متفاوت برآمد.

از این رو معماری تعامل‌گرا با زمینه اجتماعی نیاز است که به طور خاص مورد توجه قرار گیرد تا نقش میانجی‌گر سرمایه اجتماعی به منظور تقویت هویت اجتماعی بر معماران و جامعه عیان شود. این می‌تواند از طریق تعامل گسترده جامعه هنری در قالب جلسات شهرداری، نظرسنجی از بومیان و سایر فرصت‌های رسمی انجام شود. اما راهکار بنیادین، سازمان‌دهی همکاری بین هیأت‌های

مدیران حوزه هنر، هویت اجتماعی را به شدت در برنامه‌دهی مجموعه دخیل دانسته و هنرمندان بومی را ملزم به حضور فیزیکی می‌دانند. در داستان‌های مبتنی بر همدلی نیز، هنرمندان هویت اجتماعی را چند وجهی تلقی کرده و آن را مستقیماً با ابعاد مختلف فضای هنری پیوند می‌دادند. در میان بازنمایی‌های هنرمندان، تمرکز بر مفهوم هویت اجتماعی، اشاره به اهمیت "تعامل حرفه‌ای" با همکاران و فرصت ملاقات با افراد جدید بود. آن چنان که تحلیل‌گریدید، میزان بهره‌گیری از مؤلفه‌های مورد نظر در میان هنرمندان بومی بیشتر از مدیران هنری است. اما مسأله مهم نحوه و هدف استفاده از این مؤلفه‌هاست که مبنی بر ایدئولوژی و خط‌مشی‌هایی که طرفین از آن‌ها حمایت می‌کنند، متفاوت است.

۶ بحث و نتیجه‌گیری

این تحقیق به بررسی دیدگاه‌های هنرمندان و مدیران شهر کلاله در رابطه با برنامه‌دهی مجموعه هنری در راستای هویت‌بخشی اجتماعی پرداخته است. مفاهیم نظری نیز در رابطه بین هنر اجتماعی، میراث ناملموس و هویت‌بخشی و همچنین پاسخ به فراخوان مطالعات بین‌رشته‌ای میان مطالعات برنامه‌دهی معماری و پایداری اجتماعی ارائه شده است. این روند به تسهیل درک اهمیت تعامل بین گروه‌های فرهنگی-اجتماعی مختلف کمک می‌کند. با توجه به مبانی نظری مطرح شده، این مسأله پژوهش که به واسطه چه سبک مدیریتی در فرآیند برنامه‌دهی معماری می‌توان کیفیت رابطه مجموعه هنری را با مؤلفه‌های هویت‌بخش مطرح در بستر فرهنگی-اجتماعی شهر کلاله افزایش داد، ضرورت دارد. ضمن مطرح نمودن مباحث نظری مرتبط، مشخص گردید که با مشارکت مدیران و هنرمندان در راستای برنامه‌دهی معماری مجموعه‌ای هنری بتوان بر اساس اصول زمینه‌گرا به حرکتی در جهت تحقق همراهی پایدار جامعه دست یافت. در بخش تحلیل روایی و گفتمانی نیز به صورت دقیق‌تر، فراتر از ارزیابی سیمای کالبدی مجموعه هنری و یا صرفاً

فراهم نیامده است. اظهارات مدیران سازمان‌های هنری دربارهٔ موقعیت سازمان‌های مردم‌نهاد منفی و هماهنگ است؛ زیرا کیفیت رابطهٔ این نهادهای اجتماعی- محلی با دولت نامطلوب بوده و موضوع به عدم شفافیت سیاست‌های دولت در مورد آن‌ها معطوف می‌گردد.

بنابراین سازمان‌های مردم‌نهاد به جهت بسط فعالیت‌های فرهنگی- هنری خود و کمک به حفظ و اشاعهٔ هنرهای بومی، نیاز به تفویض اختیارات طرح‌های اجرایی از جانب سازمان‌های هنری دارند. این در حالی است که دولت و سازمان‌های متولی - پیرو گرایش انحصار طلبی - ضمن توسعهٔ حدود اختیارات خود از جنبهٔ رسمی، تمایلی به واگذاری فعالیت‌ها به نهادهای اجتماعی- محلی ندارند. این عدم وجود همدلی و حمایت سازمانی و مردمی، بر ضرورت شناخت و آگاهی بیشتر و درکی عمیق‌تر نسبت به زمینه و محیط برای معماران و طراحان به عنوان امری اجتناب‌ناپذیر می‌افزاید. این ضرورت عیناً مطابق دیدگاه ویلکس (۲۰۱۱) و سایر محققان که در پیشینهٔ پژوهش بر نظریات ایشان تأکید گردید، بر اهمیت میانجی‌گری هنرمندان و شکل‌گیری تعامل سازنده میان مدیران و هنرمندان به منظور رفع محرومیت اجتماعی اشاره دارد. رویکرد روایی مورد استفاده در پژوهش، از روابط و شبکه‌های طبیعی موجود در سطح مرجع یعنی در یک فضای هنری استفاده نموده و با قرار دادن عضو اثرگذار مجموعه در جایگاه هستهٔ اصلی فرآیند برنامه‌دهی معماری، نقش هنرمند را در تولید و اشاعهٔ هنر بومی روشن می‌کند. به علاوه، الگوی نظری و یافته‌های پژوهش می‌تواند بر شکل‌دهی درک مشترک از عوامل در میان دست‌اندرکاران حوزهٔ ساختمان مؤثر واقع شود. در پایان، اگرچه داده‌های تحقیق محدود به یک شهر است و هنرهای نمایشی بر داده‌ها غلبه دارند، اما اصالت یافته‌ها به وضوح نشان می‌دهد که در عصر جشنواره‌سازی فرهنگ، نیاز به تحقیقات بیشتر در مورد عوامل مهم موفقیت در ارتقای دانش هنر وجود دارد.

تخصصی وزارت آموزش و پرورش، و هماهنگی با مدیران امور فرهنگی و بومی منطقه (ادارهٔ فرهنگ و ارشاد) و انجمن‌های مردمی است. همچنین برای آنکه بتوان مجموعه‌ای هنری در شهر کلاله، حاصل از فعالیت‌های فرهنگی- هنری متنوع را به صورت کلیتی منسجم متصور شد، نیاز است که معماری را با مظاهر اجتماعی شهر، پیرو نکاتی قابل اجرا انطباق داد. تلاش معمار در برقراری تعامل حرفه‌ای میان مدیران و هنرمندان در طرح یک مجموعهٔ هنری، امکان ایجاد یک تجربهٔ جامع‌تر از رویدادهای هنری را فراهم می‌آورد که برای همگان ارزشمند است. رواج پایداری اجتماعی به کمک برقراری ارتباط هنری چند فرهنگی، بدون شک با موفقیت هر مجموعهٔ هنری در آینده پیوند می‌خورد.

می‌توان اظهار داشت که بهره‌گیری از قدرت سرمایهٔ اجتماعی، مشکلات جامعهٔ هنری را به طور قابل توجهی کاهش می‌دهد. با این حال، یافته‌های این پژوهش نشان می‌دهد که این امر به شدت تحت تأثیر کیفیت برنامه‌دهی معماری مجموعهٔ هنری است که نشان‌دهندهٔ انگیزهٔ این جامعه برای اتخاذ ارزش‌ها و عملکردهای مجموعه است. بر اساس این بهتر است سازمان‌های مردم‌نهاد در جریان برنامه‌دهی مجموعهٔ هنری، به طور رسمی در فرآیندهای اجرایی نقش ایفا کنند؛ چراکه مشکلات مالی عمدهٔ این نهادهای اجتماعی- محلی، حول محور فقدان حمایت مالی از سمت دولت می‌گردد. این همکاری سازمانی قاعدتاً مسألهٔ ابهام نقش هنرمندان بومی را در روند برنامه‌دهی بهبود بخشیده و مشکل کمبود منابع مالی را به حداقل می‌رساند.

از نگاه مدیران در شرایط رقابتی کنونی در حوزهٔ هنری و فرهنگی، نیاز است که هنرمندان بومی را به عنوان مصرف‌کننده و نیز تولیدکننده در نظر بگیریم تا ایده‌آل‌ها و آرمان‌های مورد نظر آنان را درک کنیم. در تفسیر گفتمان‌ها و در رابطه با جایگاه جامعهٔ مدنی در کشور، می‌توان گفت که هنوز ساختارهای این نهادها به طور اصولی و در سطح کلان شکل نگرفته و زمینه‌های سیاسی و قانونی آن در کشور

با رویکرد زمینه‌گرایی در ارتباط با هویت‌بخشی اجتماعی در شهر کلاله"، و با راهنمایی دکتر محمدحسین عابدی (نویسندهٔ مسؤول)، در رشتهٔ معماری، مؤسسه آموزش عالی شمس گنبد قابوس است.

تعارض منافع

بنا بر اظهار نویسندگان، مقالهٔ حاضر فاقد هرگونه تعارض منافع بوده است.

ملاحظات اخلاقی

پیروی از اصول اخلاق پژوهش: در مطالعهٔ حاضر فرم‌های رضایت‌نامه آگاهانه توسط تمامی شرکت‌کنندگان تکمیل شد.

حامی مالی

هزینه‌های مطالعهٔ حاضر توسط نویسندگان مقاله تأمین شد.

مشارکت نویسندگان

این مقاله مستخرج از پایان‌نامهٔ کارشناسی ارشد سهیلا قنبری اصل با عنوان "طراحی مجموعهٔ هنری

۷ منابع

هویت. چهارمین همایش بین‌المللی ایده‌های نوین در معماری، شهرسازی، جغرافیا و محیط زیست پایدار. مشهد.

عبدالهی، مریم و حسین زاده، علی (۱۳۹۷). بررسی تأثیر معماری دانش بر هویت سازمانی با تأکید بر نقش میانجی توانمندسازی روان‌شناختی و سرمایه اجتماعی (مورد مطالعه: کارکنان شهرداری مشهد). *دوفصل‌نامه علوم اجتماعی*، ۱۱۳(۱): ۱۴۲-۱۱۳.

فرکلاف، نورمن (۱۳۷۹). *تحلیل انتقادی گفتمان*. ترجمه شایسته پیران. تهران: انتشارات مرکز مطالعات و تحقیقات رسانه‌ها.

فیروزآبادی، احمد (۱۳۸۴). *بررسی سرمایه اجتماعی و عوامل مؤثر بر شکل‌گیری آن در شهر تهران* (پایان‌نامه دکترا جامعه‌شناسی، دانشکده علوم اجتماعی، دانشگاه تهران).

کادول، کریستوفر (۱۳۸۳). *درباره ادبیات و هنر*. ترجمه مهدی اصغر زادگان. تهران: انتشارات نگاه.

مارکوزه، هربرت (۱۳۹۴). *بعد زیباشناختی* (چاپ هفتم). ترجمه داریوش مهرجویی. تهران: نشر هرمس.

مطالعات آمایش استان گلستان (۱۳۹۵). *تحلیل وضعیت فرهنگی استان* (جلد اول، برنامه ششم). سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی استان گلستان، <https://www.golestanmporg.ir/amayesh-golestan.html>

پایگاه اطلاع‌رسانی اداره کل تبلیغات اسلامی استان گلستان (۱۳۹۸). برگرفته از www.tebyan-golestan.ir

تقوایی، مسعود؛ شفقی، سیروس و قادری، محمدرضا (۱۳۹۸). شناسایی عوامل کلیدی مؤثر در ایجاد نابرابری‌های منطقه‌ای استان گلستان. *مجله آمایش جغرافیایی فضا*، ۹(۳۱): ۱۴۰-۱۲۵.

جعفری، حسین (۱۳۹۲). *بررسی رابطه سرمایه اجتماعی با هویت قومی و هویت ملی، مطالعه‌ای بر روی ترکمن‌های استان گلستان* (پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه گیلان).

حاتمی، علی و جبارنژاد، سمیرا (۱۳۸۵). تحلیل گفتمان به مثابه یک روش تحقیق در علوم انسانی. *کنگره ملی علوم انسانی*، تهران.

روشه، گی (۱۳۶۷). *کنش اجتماعی*. ترجمه هما زنجانی زاده. مشهد: انتشارات دانشگاه فردوسی مشهد.

شارع پور، محمود (۱۳۸۰). *فرسایش سرمایه اجتماعی و پیامدهای آن*. *نامه انجمن جامعه‌شناسی ایران*، ۳: ۱۱۲-۱۰۱.

شاه حسینی دهاقانی، محمد؛ آقایی، یاشگین و کاراحمدی، مهران (۱۴۰۱). *اصول پایداری اجتماعی در معماری مجتمع‌های مسکونی با تأکید بر حس*

- Beddington, J. (2012). *Reducing risks of future disasters priorities for decision makers* (Vol. Final Project Report). London: Government Office for Science.
- Berthoin Antal, A., Debucquet, G., & Fremeaux, S. (2016). Addressing identity tensions through paradoxical thinking: Lessons from artistic interventions in organizations. *Management international*, 21(1), 25-40.
- Bettencourt, L. A., & Brown, S. W. (2003). Role stressors and customer-oriented boundary-spanning behaviors in service organizations. *Journal of the academy of Marketing Science*, 31(4), 394-408.
- Borjas, G.J., & Chiswick, B.R. (2019). *Human capital and the labor market adjustment of immigrants: testing alternative hypotheses*. Foundations of Migration Economics.
- Brown, S., Getz, D., Pettersson, R., & Wallstam, M. (2015). Event evaluation: Definitions, concepts and a state-of-the-art review. *International Journal of Event and Festival Management*, 6(2), 135-157.
- Bruner, J. (2004). Life as narrative. *Social research: An international quarterly*, 71(3), 691-710.
- Chaney, D. (2012). The music industry in the digital age: Consumer participation in value creation. *International Journal of Arts Management*, 15(1), 42-52.
- Chun, Y. H., & Rainey, H. G. (2006). Consequences of goal ambiguity in public organizations. In *Public service performance: perspectives on measurement and management* (pp. 92-112).
- Coelho, F., Augusto, M., & Lages, L. F. (2011). Contextual factors and the creativity of frontline employees: The mediating effects of role stress and intrinsic motivation. *Journal of retailing*, 87(1), 31-45.
- Coutant, D., Worchel, S., Bar-Tal, D., & van Raalten, J. (2011). A multidimensional examination of the "Stereotype" concept: A developmental approach. *International Journal of Intercultural Relations*, 35(1), 92-110.
- Cray, D., Inglis, L., & Freeman, S. (2007). Managing the arts: Leadership and decision making under dual rationalities. *The Journal of Arts Management, Law, and Society*, 36(4), 295-313.
- Denzin, N. K. (2017). *The research act: A theoretical introduction to sociological methods*. Transaction publishers.
- Dewey, J. (1934). *Art as experience*. New York: Capricorn Books.
- Dokter, D. (Ed.). (1998). *Arts therapists, refugees, and migrants: Reaching across borders*. Jessica Kingsley Publishers.
- Durrer, V., Gilmore, A., & Stevenson, D. (2019). Arts councils, policy-making and "the local". *Cultural trends*, 28(4), 317-331.
- Erera, I. P. (1989). Role ambiguity in public welfare organizations. *Administration in Social Work*, 13(2), 67-82.
- Eskola, J. (1998). *Eläytymismenetelmä sosiaalitutkimuksen*

- tiedonhankintamenetelmänä [The method of empathy-based stories as a method of acquiring data in social research]. Tampere: TAJU.
- Eskola, J., & Wallin, A. (2015). Eläytymismenetelmä: perusteet ja mahdollisuudet. In *Ikkunoita tutkimusmetodeihin 1: metodin valinta ja aineisonkeruu: virikkeitä aloittellevalle tutkijalle* (pp. 56-69). PS-kustannus.
- Evard, Y., & Colbert, F. (2000). Arts management: a new discipline entering the millennium? *International Journal of Arts Management*, 2(2), 4-13.
- Fairclough, N. (2003). *Analysing discourse: Textual analysis for social research*. Psychology Press.
- Foucault, M. (1978). *The history of sexuality: an introduction* (vol.1). Translated by Robert Hurley. New York: Pantheon Books.
- Gates, R., & Lee, M. (2005). Definition of social sustainability. director of social planning, In *Consultation with the manager of the sustainability group: policy report and social development to vancouver city council* (pp.1-6).
- Gergen, M., & K. J. Gergen, eds. (2003). *Social construction: a reader*. London: Sage.
- Gibson, C., & Davidson, D. (2004). Tamworth, Australia's 'country music capital': place marketing, rurality, and resident reactions. *Journal of Rural Studies*, 20(4), 387-404.
- Hannam, P., & Biesta, G. (2019). Religious education, a matter of understanding? Reflections on the final report of the Commission on Religious Education. *Journal of Beliefs & Values*, 40(1), 55-63.
- Herzog, L. (2018). Durkheim on social justice: The argument from "organic solidarity". *American Political Science Review*, 112(1), 112-124.
- Hoi, C. K., Wu, Q., & Zhang, H. (2018). Community social capital and corporate social responsibility. *Journal of Business Ethics*, 152, 647-665.
- Huss, E., & Bos, E. (Eds.). (2018). *Figure in background: a handbook of arts' use in social work practice*. Routledge.
- Huss, E., Kaufman, R., Avgar, A., & Shouker, E. (2015). Using arts-based research to help visualize community intervention in international aid. *International Social Work*, 58(5), 673-688.
- Johnson, B., & Turner, L.A. (2003) Data collection strategies in mixed methods research. In: Tashakkori, A.M. and Teddlie, C.B., Eds., *Handbook of mixed methods in social and behavioral research* (pp. 297-319), SAGE Publications, Thousand Oaks.
- Jordan, J. (2016). Festivalisation of cultural production: experimentation, spectacularisation and immersion. *Journal of Cultural Management and Policy*, 6, 44-55.
- Kasperson, J. X., & Kasperson, R. E. (2005). *The social contours of risk: Risk analysis, corporations and the globalization of risk* (Vol. 2). Earthscan.
- Terry Kim, T., Lee, G., Paek, S., & Lee, S. (2013). Social capital, knowledge sharing and organizational performance: what structural relationship do they have in hotels? *International Journal of*

- Contemporary Hospitality Management*, 25(5), 683-704.
- Klaic, D. (2014). Festivals in focus: Contemporary European case-studies and perspectives. *Goodfellow, Oxford*.
- Koschate, M., Naserian, E., Dickens, L., Stuart, A., Russo, A., & Levine, M. (2021). ASIA: Automated social identity assessment using linguistic style. *Behavior Research Methods*, 53, 1762-1781.
- Kymlicka, W. (2003). Multicultural states and intercultural citizens. *Theory and research in education*, 1(2), 147-169.
- Lee, H. K. (2005). Rethinking arts marketing in a changing cultural policy context. *International Journal of Nonprofit and Voluntary Sector Marketing*, 10(3), 151-164.
- Luonila, M. (2018). Managing networks of meaning in arts festival productions. In *The Routledge Handbook of Festivals* (pp. 120-129). Routledge.
- Marotta, V. (2009). Intercultural hermeneutics and the cross-cultural subject. *Journal of Intercultural Studies*, 30(3), 267-284.
- McKenzie, S. (2004). *Social sustainability: towards some definitions*. Working Paper Series, No 27. Hawke Research Institute.
- Morgan, D. L. (1997). *Focus groups as qualitative method* (2nd ed.). Thousand Oaks, CA: Sage. Retrieved from <http://dx.doi.org/10.4135/9781412984287>
- Moser, G. (2009). Quality of life and sustainability: Toward person-environment congruity. *Journal of Environmental Psychology*, 29(3), 351-357.
- Murphy, K. (2012). The social pillar of sustainable development: a literature review and framework for policy analysis. *Sustainability: Science, practice and policy*, 8(1), 15-29.
- Newbold, C., Jordan, J., Bianchini, F. & Maughan, C. (Eds) (2015). *Focus on festivals: contemporary european case-studies and perspectives*. Goodfellow, Oxford.
- Popper, R., Butter, M., Brandes, F., & Keenan, M. (2008). How are foresight methods selected? *Foresight*, 10(6), 62-89.
- Posti-Ahokas, H. (2013). Empathy-based stories capturing the voice of female secondary school students in Tanzania. *International Journal of Qualitative Studies in Education*, 26(10), 1277-1292.
- Putnam, R.D. (2000), *Bowling alone: the collapse and revival of american community*. Simon & Schuster, New York, NY.
- Rentschler, R., Radbourne, J., Carr, R., & Rickard, J. (2002). Relationship marketing, audience retention and performing arts organisation viability. *International journal of non-profit and voluntary sector marketing*, 7(2), 118-130.
- Richards, G., Marques, L., & Mein, K. (2014). Introduction: Designing events, events as a design strategy. In *Event design* (pp. 1-13). Routledge.
- Rogers, D. L., & Molnar, J. (1976). Organizational antecedents of role conflict and ambiguity in top-level

- administrators. *Administrative Science Quarterly*, 21(4), 598-610.
- Routledge. Lynn, L.E. (1981). *Managing the public's business: the job of the government executive*. New York: Basic Books.
- Said, E.W. (2003). *Orientalism*. London: Routledge & Kegan Paul.
- Senge, P. (1990). *The fifth discipline. the art and practice of the learning organization*. London, Randomhouse.
- Sicca, L. M., & L. Zan. (2005). Much Ado about management: managerial rhetoric in the transformation of Italian Opera Houses. *International Journal of Arts Management*, 7 (3), 46-64.
- Simmel, G. (1978). The Conflict of Modern Culture. In Peter Lawrence, George Simmel, *Sociologist and European*. Nelson.
- Smith, A. (2014). 'Borrowing' public space to stage major events: the Greenwich Park controversy. *Urban Studies*, 51(2), 247-263.
- Smith, J. R., Louis, W. R., & Schultz, P. W. (2011). Introduction: Social influence in action. *Group Processes & Intergroup Relations*, 14(5), 599-603.
- Sonn, C. C. (2002). Immigrant adaptation: understanding the process through sense of community. In *Psychological sense of community: research, applications, and implications* (pp. 205-222).
- Stokols, D. & Altman I. (1987). *Handbook of environmental psychology*. John Wiley & Sons, New York.
- Townley, G., Kloos, B., Green, E. P., & Franco, M. M. (2011). Reconcilable differences? Human diversity, cultural relativity, and sense of community. *American journal of community psychology*, 47, 69-85.
- Van Dijk, T. A. (1994). Discourse and cognition in society. In *Communication theory today* (pp. 107-126). Oxford: Pergamon Press.
- Wallin, A., Helenius, J., Saaranen-Kauppinen, A., & Eskola, J. (2015). Eläyty-mismenetelmän ensimmäiset kolme vuosikymmentä: menetelmällisestä erikoisuudesta vakiintuneeksi tutkimusmetodiksi. *Kasvatus*, 46(3), 247-259.
- Wallin, A., Koro-Ljungberg, M., & Eskola, J. (2019). The method of empathy-based stories. *International Journal of Research & Method in Education*, 42(5), 525-535.
- Wilks, L. (2011). Bridging and bonding: Social capital at music festivals. *Journal of Policy Research in Tourism, Leisure and Events*, 3(3), 281-297.
- Woodward, I., Taylor, J., & Bennett, A. (Eds.). (2014). *The festivalization of culture*. Ashgate Publishing, Ltd.
- Zheng, J. 1996. Wenhua yu jiaoyu: liangzhe guanxi de tantao [Culture and education: Investigation on their relationship]. *Shangrao Shizhuan Xuebao (Journal of Shangrao Teacher Colleague)*, 1, 1 - 6.
- Zolfaghari, B., Möllering, G., Clark, T., & Dietz, G. (2016). How do we adopt multiple cultural identities? A multidimensional operationalization of the sources of culture. *European Management Journal*, 34(2), 102-113.